

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemaj:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5:50
na mesec 1:90

Inzaja vsak dan zvečer izvenredne nedelje in praznike.

Inzerati veljajo: petstopenjska petit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 83.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knalova ulica: št. 5 telefon št. 83

Državni zbor.

Dunaj, 26. novembra.

Nekam čudno se zdi v današnjih renih časih, v katerih resnično ne vemo »ne ure ne dneva«, da se parlament po precej dolgem političnem odmoru na prvi svoji seji bavi s tako postranskim vprašanjem, kakor je ono o uvedbi razredne loterije. Človek bi dejal, da se državni zbor resnega položaja, v katerem se nahajamo, niti ne zaveda, da stoji zbornica takorekoč kakor nedolžen otrok ob prepadu. Resnici na ljubo pa se mora konstatirati, da temu ni tako. Zbornica se zaveda, da pričakujejo avstrijski narodi, da precizira tudi ona kot njih zastopnica svoje mnenje o grozečem konfliktu. Toda ta dobra volja se ni mogla udeležiti. Z vsjo svojo silo je pritiskala vlada na stranke, grozila je z razpustom, ozir. odgojenjem, z njo se je zvezalo slavno zbornično predsedstvo z dr. Sylvestrom na čelu in tako se je posrečilo preprečiti politično debato, ki bi bila navezala na socialno-demokratsko interpelacijo radi konfiskacije socialističnega mirovnega manifesta. Proti jasnim določbam poslovnika zlorabi svoje cenzurno pravo je odredil predsednik tajno sejo, v kateri se je sklepalo, naj li se socialistična interpelacija javno prečita ali ne. Ogrorna večina je glasovala z ne in mnogi poslanci so oddali ta svoj votum pač pod vtiskom dejstva, da so socialni demokratje uvaževali grozeče konsekvence ter se po svoji veliki množini absentirali. Le 19 sodrugov je glasovalo za javnost interpelacije.

Tekom življane debate, ki se je bila razvila o predsedniškem zgoraj omenjenem ukrepu, so se vršili burni prizori. Nemški nacionalci, potomci onih, ki so svoj čas v parlamentu porabili vsako priliko za svoj »heil Hohenzollern« so se danes penili patrijotičnosti, sumničili druge izdajalstva ter igrali stebre države.

Torej zbornica je pridno razpravljala o razredni loteriji. Sedanji loterijski sistem, ki je rodil toliko socialnega zla, se bo odpravil ne sicer naenkrat, temveč po malem v oni meri, v kateri se bodo dvigali dohodki iz nove, razredne loterije. Najpозnejše v 10 letih pa mora biti tudi zadnja »kolektura« odpravljena. Kot princip nove loterije velja, da mora odpasti najmanj 70% igralnega kapitala na dobitke, ki se izplačajo, ne da bi se odtegnili kak davek. Igralni načrt je naslednji: Izda se 80.000 srečk à 40 K. Dobijo se tudi četrtinske srečke in desetinke. Vsaka srečka velja le za razred, za katerega je kupljena. Igra se v peterih razredih. Kdor v prvem ni zadel si mora kupiti, ako hoče dalje igrati za prihodnji razred novo srečko, ki pa ima isto številko. Čim višji je razred, tem večji so dobitki, katerih je po načrtu v vseh 5 razredih 40.000 z 1 premijo v skupnem znesku 11.400.000 K. Čim višji je razred, tem večji in številnejši so dobitki.

Razredna loterija se obrača na boljše situirane stanove in hoče preprečiti, da nosijo baš najrevnejši sloji svoje bore krajcarje v kolekturo.

Vlada je predložila danes zbornici tudi proračunski provizorij. Slovenska klerikalna obstrukcija je onemogočila pravočasno rešitev rednega proračuna. Poslanci hrvaško-slovenskega kluba so takrat izdali geslo, da brez hrvaškega sabora ni avstrijskega parlamenta. To geslo je sicer po svojem bistvu pogrešno, ker boj jugoslovanskih poslancev vendar ne sme biti napreren proti parlamentu, temveč proti vladi. Toda item. Ako bi bili klerikalci konsekventni, tedaj bi morali svojo obstrukcijo nadaljevati v plenu zbornice in brezobzirno. Danes je govoril dr. Krek o razredni loteriji, ki je po-

vrhu vladna predloga — toda obstrukcionističnega duha ni bilo v njegovem kratkem govoru. Klerikalna politika je kakor vedno tudi tokrat povsem inkonsekventna, oziroma klerikalna obstrukcija se je tudi tokrat pokazala kot navadno oportunistično sredstvo strankarske politike.

Vladno postopanje v Dalmaciji izziva novi odpor. V parlamentu se vrše pogajanja v svrhu skupnega postopanja vseh jugoslovanskih poslancev zlasti kooperacije dalmatinskega in hrvaško-slovenskega kluba. Tudi mi smatramo, da bi se morali v tej važni in resni zadevi zediniti vsi jugoslovanski poslanci brez razlike strank k solidarnemu postopanju. Toda pravočasno je treba varovati narodne jugoslovanske poslance, da bi se brezpogojno udali vodstvu klerikalnega kluba, oziroma se izrekli za eventualno jim proponirano obstrukcionistično politiko. Skušnja uči, da spuša in ustavlja dr. Šusteršič obstrukcionističen mlin tako kakor njemu kaže in le premnogokrat v škodo stvari sami. Naši narodni poslanci pa ne smejo in ne morejo delati Šusteršičeve politike, temveč narodno. Proti vsaki zlorabi njihove pomoči se morajo že v naprej zagovarjati. Smatramo, da se da doseči potrebna kooperacija vseh jugoslovanskih poslancev, če podajo klerikalci le primerne garancije tako glede cilja, kakor sredstev. Na klerikalcih je, da omogočijo nujno potrebno sodelovanje in solidarnost cele jugoslovanske delegacije. Zdi se žal, da pri njih že zopet začenja stara igra: v trenutku, ko je treba važnih in nujnih ukrepov, se je dr. Šusteršič zopet — absentiral. On namreč nima v svojem klubu ničesar odločevati, saj je dr. Dulibič predsednik. Tak izgovor je dober za dunajske liste, če tudi je v sedanjem resnem času le preveč frivolon.

V današnji seji je vložil poslanec dr. Ravnihar zopet ostro interpelacijo radi konfiskacijske prakse ljubljanskega dež. sodišča; dalmatinski klub pa je zahteval, da vlada takoj pojasni vzroke svojega popolnoma neopravičenega postopanja v Dalmaciji.

Mednarodna napetost.

Tiskovne razmere v Ljubljani so take, da je tudi najobjektivnejše razmotrivanje o sedanjem položaju nemogoče in se moramo zadovoljiti s konstatiranjem suhih dejstev.

Avstrijski prestolonaslednik je te dni obiskal nemškega cesarja. Ob istem času je bil šef avstrijskega generalnega štaba na obisku pri šefu nemškega generalnega štaba v Berlinu. O sestanku avstrijskega prestolonaslednika z nemškim cesarjem ni bil izdan noben komuniké, pač pa je glasilo nemškega kancelarja, »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« prijavila izjavo nemške vlade, v kateri je rečeno: »Albansko in jadransko vprašanje se bo šele v zvezi z drugimi, vsled dogodkov na Balkanu nastalimi vprašanji, diskutiralo in uredilo.«

»N. fr. Presse.« »Zeit« in drugi listi so iz tega sklepali, da se sklicuje evropska konferenca in sicer po končani vojni na Balkanu. Ker je ruska vlada obenem izjavila, da ne mobilizira svoje armade, so dunajski listi izjavili, da je občna napetost odjenjala.

V nasprotju s tem piše včeraj zvečer oficiozna »Wiener Allg. Zeitung«: Mednarodni položaj se ni nič premenil. Niti se je, kakor se je trdilo pred nekaterimi dnevi, posebno poslabšal, niti se je le najmanj zboljšal. Nobeno izmed vprašanih, ki jih je rešiti, se ni približalo uredbi.

Oficijelno se je včeraj razglasilo, da je avstrijski konzul Prochaska iz Prizrena prišel v Skopje in imel tam

pogovor s konzulom Edlom, ki je bil poslan doli, da preišče zadevo s Prochasko.

Kakor znano, je »Reichspost« opetovano trdila, da je bil Prochaska umorjen. Včeraj je belgrajska »Politika« priobčila očitno iz srbskega uradnega vira poteklo pojasnilo o delovanju konzula Prochaska v Prizrenu. To pojasnilo so priobčili skoro vsi nemški listi, tudi »Grazer Tagblatt«, v Ljubljani pa je bil današnji »Dan« zaradi tega pojasnila konfisciran. Zato ga tudi mi ne moremo priobčiti.

Vojna na Balkanu.

Srbi pred Dračem.

Avstrijski Lloyd v Trstu je dobil brzobjavno obvestilo, da so Srbi dospeli že do Milode, 11 km od Drača. Najbrže so Srbi ob tej uri Drač že zasedli. Iz Drača poročajo, da je nasvetovalo prebivalstvo avstro-ogrskemu konzulu, da naj gre Srbom nasproti. Prebivalstvo je sklenilo, da se Srbom ne bo ustavljalo. Kako popolnoma izmišljene so tudi vesti nekaterih nemških listov o grozovitosti Srbov proti mohamedanskim Albancem, dokazuje dejstvo, da prebivalstvo Drača na beg niti ne misli in da je le malo oseb prišlo na Lloydov parnik »Wurmbrand«, ki stoji pred Dračem pripravljen, da sprejme one, ki bi hoteli mesto zapustiti. Včeraj popoldne so dospeli iz Drača brzobjavke, da so Srbi prekoračili reko Mat in da se bliža druga srbska kolona iz smeri proti Bitolju. Sodi se, da bodo Srbi dospeli v Drač že v 8 urah.

Kakor poročajo iz Belgrada, je obiskal grški prestolonaslednik srbskega prestolonaslednika v Bitolju ter je ostal tam dva dni. Sprejem je bil zelo prisrčen. Grški prestolonaslednik se je nato zopet vrnil v Florino.

Skader.

Bombardiranje Taraboša in Skadra se, kakor poročajo iz Bara, nadaljuje. Črnogorci hočejo obleganje izvršiti sedaj po popolnoma novem načrtu. Turki odgovarjajo s svojih utrdb vedno slabeje in niti ne poskušajo, da bi zopet zavzeli svoje pozicije na Širočki, ker se jim je doslej še vsak tak poskus ponesrečil. Včeraj je napadel en turški bataljon črnogorsko predstražo. Boj se je začel opoldne in je trajal do noči. Bil je silno huj, vendar se je posrečilo črnogorcem Turke popolnoma premagati. Turške čete so se v neredu umaknile in so pustile na bojišču vse svoje ranjence in mnogo municije in orožja. Turki so se umaknili v popolnem neredu, ter je črnogorska artilerija celo med beženci Turki mogla provzročiti pravo paniko. Črnogorci so imeli primeroma majhne izgube. Kolona desnega krila pod generalom Martinovićem, ki operira čez Sv. Ivan Meduo, je počasi prodrla proti Skadru, ker ji otežkočajo prodiranje slabo vreme in povodnji v okolici Drina in Bojane.

Srbski častniki, ki so prišli v Lješ pripovedujejo, da so imeli srbske čete pri prodiranju čez albansko visoko planoto silno hude boje s tamnošnjimi albanskimi rodovi. Posebno nasilni so bili Miriditi, ki so ne prestando obkroževali srbske čete in pobili vsakega, kdor se je oddaljil od svojega oddelka. Posebno pa so napadali tren, ki je vozil provijant in posrečilo se jim je tudi, da so zaplenili in oropali več srbskih vozov, obloženih z živil. Ti vozovi so vsled slabih potov in drugih neprilik zaostali in so padli sovražnikom v roke.

Včeraj se je vršil pod predsedstvom kralja Nikolajevski svet, ki je sklenil nadaljevati akcijo proti Skadru z vso odločnostjo.

Ravnokar nam je došla brzobjavka našega posebnega poročevalca, ki naznanja, da je prevzel kralj sam vrhovno poveljništvo nad črnogorsko armado. Šef generalnega štaba, general Vukotić pa je imenovan za kraljevega pomočnika ter vodi celo srbsko armado.

Grški kralj o grških pridobitvah.

Grški kralj je sprejel v Solunu specijalnega poročevalca danskega lista »Aarhus Stiftstidende« v daljši avdijenci. Med drugim je kralj izjavil poročevalcu sledeče: Ali so velešile do sedaj kaj drugega napravile kot to, da so nam enkrat ena enkrat druga grozile, češ da naj ostanemo mirni. Dolgo časa so nam naravnost zabranjevale, da bi se odločno potegnili za interese naših ljudi, ki so ječali pod krutim turškim jarmom, kot sužnji in psi. Imeli smo do sedaj velike izgube. Posebno veliko je padlo častnikov. V zadnji bitki pred Solunom je padlo 1400 mož. Če je vojna končana, je gotovo, da bomo ozemlje delili. Gotovo je, da moramo to dobiti, kar smo si z orožjem v roki in s tolikimi žrtvami osvojili in brzokotne nam ostane tudi Solun. Carigrad naj postane prosto mesto liki Hamburgu. Tudi Kreta ostane grška.

Grška se vedno bolj ojačuje v Egejskem morju. Do sedaj so zasedli Grki že skoro vse večje in važnejše otoke, kar je za Grško posebne važnosti. Tako poroča Reuterjev biro iz Londona, ki je izvedel tudi, da so Grki včeraj zavzeli velik otok Chios.

V Carigradu.

Dasiravno turška vlada ne priobčuje uradnih številk o koleri, kar bi bilo itak brezpomembno, ker vlada niti desetine vseh slučajev ne prizna, vendar se izve, da je kolera vsled prizadevanja angleških zdravnikov nekoliko popustila. Kljub temu kolera v Carigradu še vedno strahovito divja in ji je podleglo tudi že več Evropejcev, med njimi tudi nemški legacijski svetnik dr. Bummiller, ki je umrl pred tremi dnevi v glavnem hotelu v San Stefanu kljub prizadevanju dveh nemških zdravnikov mu ohraniti življenje.

Od turške vojske se je kolera prenesla tudi že na bolgarsko vojsko. Kakor poročajo z Dunaja, je zaprosil bolgarski poslanik na Dunaju, Salabašev, rektorja dunajskega vseučilišča, da naj odpošlje v Sofijo bakteriologe. Rektor je odredil, da naj odidejo štirje asistenti dunajske klinike v to svrhu v Sofijo.

Iz Carigrada poročajo, da so oboleli v San Stefanu trije nemški vojni poročevalci za kolero. Ti so stotnik Rhein, ki poroča za »Frankfurter Zeitung«, legacijski svetnik dr. Bummiller, ki je med tem že umrl, in poročevalec Pietsch. Poročevalec »Kreuzzeitung« je prijahal takoj v Carigrad, kamor je došel prednočnem pozno v noči. Poklical je nemškega poslanika in ga prosil, da naj pošlje takoj v San Stefano avtomobil z zdravnikom in bolniškim strežnikom. S to prošnjo se je obrnil tudi na avstrijskega poslanika. Toda v cellem mestu niso mogli dobiti niti zdravnika, niti strežaja in bolniki so popolnoma brez zdravniške pomoči. V London so prišla poročila, da se kolera v Carigradu in okolici vedno bolj razširja. Kolera vlada tudi v Svilenu, kjer baje oboli vsak dan kakih sto oseb. Toda to se prikriva. Tudi v Odrinu razsaja kolera med turško posadko. Trupla za kolero umrlih leže po cele dneve na ulicah in okužijo mesto. Med turškim vojaštvom je zavladal silen strah, posebno še, ko se je razširila vest, da je voda v mestu okužena.

Povodom odkritja zarote Mladotrkov so aretirali, kakor smo že poročali, do sedaj okoli sto zelo vplivnih oseb in dostojanstvenikov. Are-

tacije se še vedno nadaljujejo. Včeraj so aretirali tudi, kakor smo že poročali v snočnem listu, rektorja universe, Samy bega. Včeraj je izdalo vojno sodišče v Carigradu uraden komuniké, v katerem pravi, da so preiskave dognale, da so člani komiteja, kateremu so pripadali tudi nekateri bivši ministri in visoki dostojanstveniki, poskušali še pred vojno turško armado demoralizirati. To so delali tudi še med vojno. Ta komite je osnoval komplot proti sultanu in proti vojnemu ministru ter so bili določeni tudi že bombni atentati na sultana, na ministra in na več drugih dostojanstvenikov.

Avstrijska vlada je odpoklicala izpred Carigrada svoji križarki »Aspern« in »Admiral Spaun«. Ob enem s tema križarkama so odpoklicani iz Carigrada tudi vsi avstrijski bolniški strežaji in strežnice.

Mirovno vprašanje.

Kadar so se pripravljali Bolgari na kak odločen korak, vedno so prej molčali o svojih namelih. Naenkrat je stal svet pred gotovim dejstvom in se je moral sprijazniti s fait accompli. Tako je bilo pri vojnih operacijah in tako je tudi sedaj med pogajanjimi za mir.

Samo iz Carigrada prihajajo popolnoma nezanesljive vesti, ki pravijo, da se Bolgari umikajo. Ob enem pa pravijo iste vesti, da se pogajanja pred Cataldžo nadaljujejo in da se bo skoraj gotovo dosegel premirje. Eno ali drugo je resnično, oboje ne more biti. Če bi se Bolgari umikali, bi Turčija ne nadaljevala pogajanj za premirje. Če pa se nadaljujejo pogajanja, je izključeno, da bi se bili Bolgari umaknili, ker zahtevajo, da jim izprazni Turki utrdb pri Cataldži. Kolikor je izvedeti iz carigradskih brzobjav, so Turki popustili na celi črti. Te brzobjavke namreč pravijo, da zahtevajo Turki samo, da jim ostane Odrin. Mogoče niti to ni več res v tem trenutku. Drugi carigradski listi zopet pravijo, da Turčija še ni tako daleč, da bi se morala na milost in nemilost vdati. »Ikdam« zahteva, da se Turčija pridruži ali tripelententi ali trozvezi, dokaz da se je predsedniku bolgarskega saborja Danevu posrečilo najti formulo, ki je tudi za Turčijo sprejemljiva.

Rusija, Srbska in Avstrija.

Iz Carskega Sela poročajo, da je car Nikolaj včeraj sprejel avstro-ogrškega poslanika v avdijenci, ki je trajala nad eno uro. Te avdijenci grofa Thurna pripisujejo v diplomatičnih in političnih krogih veliko važnost ter pravijo, da ni izključeno izboljšanje razmerja med Avstro-Ogrsko in Rusijo. V Petrogradu poročajo splošni položaj precej mirno, dasiravno si tudi tam ne prikrivajo resnosti položaja.

V Belgradu se trudi ruski poslanik Hartvig, da pripravi srbsko vlado, da nekoliko odneha od svojih zahtev in da jih modificira tako, da bi bile srbske zahteve za Avstrijo sprejemljive. Tudi v Belgradu je čutili, da se je razpoloženje preokrenilo nekoliko na bolje, vendar ne manjka glasov, ki izražajo svojo nezadovoljnost z rusko politiko.

Prvi slovenski zdravniki pri bolgarskih ranjenicah.

(Piše prof. Anton Benzenek.)

Sofija, 20. nov.

Včeraj sta prišla k nam dva slovenska zdravnika na pomoč hrabrini, ranjenim, bratskim vojakom, in ta sta g. dr. Mavrič Rus iz Ljubljane in g. dr. Gabrijel Hočevar z Bleda. Ta sta prva slovenska samaritana, ki sta se odločila na daljno pot, zapustivši doma svoje rodbine in zdravniške službe, z bla-

gim namenom, da uslužita s svojim znanjem in bratsko ljubeznijo junaškim Bolgarom. Čast jima! Oba sta že danes jutraj odpotovala po želji odpora bolgarskega Rdečega križa, v mesto Vračo, ki je oddaljeno od Sofije 105 km in leži na centralni železniški progi Sofija-Pleven, v jako romantični legi. Danes izvem iz pisma gosp. dr. Oražna, znanega ljubljanskega zdravnika, kateri deluje že dlje časa z istim blagim namenom pri bratih Srbih v Nišu, da je odpotoval tretji slovenski zdravnik, gosp. dr. Sabec, v Pleveno, da pomaga tam našim bolgarskim bratom.

Torej za zdaj »tres facient collegium«. Vivat sequens!

V omenjenem pismu piše mi dne 19. t. m. gosp. dr. Oražen, kakor da bi govoril iz srca vseh slovenskih zdravnikov, med drugim sledeče, kar zasluži, da zvedo Slovenci in balkanski Slovani:

»Mal in siromašen je naš slovenski narod in ne more na bogsigavedi kak način izkazati bratskim narodom na jugu svojih srčnih simpatij; zato pa smo se odločili slovenski zdravniki, da izvršujemo brezplačno našo samaritansko dolžnost napram ranjenim vojakom... Ponosen sem, da sem brat junaškim balkanskim sinovim in da sem priča velikih, nepričakovanih dogodkov. Kako rad bi bil tudi zdaj med Bolgari in jim kot zdravnik pomagal po svojih skromnih močeh; pa človek se ne more deliti na dva dela, in kar storim Srbu, to storim v prid bratu Bolgaru.«

Vrlo dobro, gospod doktor!

Bodite vi vsi, ki pridete v samaritanski misiji k svojim bratom, pričrati, da vam bodo hvaležni ne samo ubogi ranjenci, katerim vi dajete zdravniško pomoč, ampak tudi ves narod, kajti spoznava v težkih trenutkih, kdo z njim občuti, kdo mu je iskreni brat.

Turški ujetniki.

(A. B.)

Sofija, 20. nov.

Te dni pripeljejo sem okoli 25 tisoč turških ujetnikov, kateri so se predali v Bitolju Srbom. To je blizu polovica cele bitolske turške garnizije, a druga polovica se pelje v Belgrad.

Iz Sofije bodo razmestili ujetnike po 500 do 600 mož zaeno po raznih mestih dežele. V ta namen je bolgarska vlada že storila vse potrebno da bodo na varnem in da se pripravi za to znatno množico potrebnega živeža. Istotako bo z njimi napravila tudi srbska vlada v Belgradu, kajti v enem mestu se toliko izstradanih žolodcev ne more nahraniti, posebno zdaj ne, ko se potrebuje za domačo armado mnogo živeža.

Ruski pisatelj Neznamov piše sledeče lepe stavke, kateri zaslužio, da se jih zapomni vsak balkanski Slovan, a tudi za druge Slované so zanimivi:

»Zetev, katera raste po Odrinskem polju, — to smo mi, to so Skobelev, Gurko, Radecki, kateri so posejali seme pred 36 leti. Rodovitna polja v Bolgariji, Srbiji in Črni gori so bila napojena z rusko krvjo; in danes nam dokazujejo balkanske zmage, da to ni bilo brezuspešno. Vsaka kaplja ruske krvi je rodila po enega junaka.«

Črnogorske vesti.

Cetinje, 23. nov.

Inspiciranje vojske po knezu Petru.

Že včeraj smo poročali, da sta se združila iztočni in zetski odred. Danes se javlja iz Koplika, da je zastopnik prestolonaslednika, knez Peter, komandant zetske brigade, danes od desetih dopoldne pa do sedmih zvečer inspiciiral čete. Posebno pozornost je obračal na čete iztočnega odreda, ki imajo za seboj dolgo pot, in vprašal vsakega vojaka po njegovih potrebah. Zlasti se je zanimal knez Peter ali vrše ne samo poedinu nego tudi celota svojo dolžnost, ponudarjajoč, da je dolžnost vseh Črnogorcev, vedno biti popolnoma pripravljeni iti tja, kamor zapove kralj-gospodar. Navzočnost člana črnogorske kraljeve hiše je izzvalo med četami nepopisno radost in veselje. Živahni živio-klici so to dokazovali. Kdor ni živel v Črni gori, si ne more predstavljati te globoke vdanosti do vladarja in njegove rodbe. To iskrenost je sedanja vojska gotovo še mnogo povzdignila. — Ko se je knez Peter približal turškim pozicijam na Bardanjolu, so vsuli turški topovi na njega in njegovo spremstvo jak ogenj. Toda njih trud je bil brezuspešen. — General Janko Vukotić se je danes podal na Rijsko; pričakuje se, da se vrne k svojim četam že jutri.

Podrobnosti o srbskem pohodu na Lješ.

Znano je, da sta črnogorska in srbska vojska zaeno zavzele po hu-

dem boju Lješ. O maršu, ki ga je napravila srbska vojska, poroča nekoliko podrobnosti belgradski presbiter. Srbske čete so korakale po neprelaznih krajih. Da je minul ta težavni pohod brez vsake nesreče in izgube življenja, gre hvala mnogim Arbanasem, ki so se drage volje ponudili, da služijo srbskim četam kot vodniki. Vojska je bila samo s kurirji v zvezi s Prizrenom, kar pojasnjuje dejstvo, da o nji toliko časa ni bilo nikakega glasu. Seveda je imela tudi važnost te srbske operacije pri tem odločilno besedo. Arbanaske vodnike pripovedujejo o strahovitih naporih pohoda preko klancev in planin, po terenu, po katerem se ni korakala niti ena vojska. Treba je bilo čisto vleči topove in konje iz zametov in cel meter visokega snega. Tem neprivikam se je pridružila tudi huda zima, hud mraz, ki je znašal 12 do 15 stopinj pod ničlo. Vrh tega je bilo potrebno tudi varčevati s hrano, akoravno je prebivalstvo kazalo veliko postrežljivost. Toda čisto so minili dnevi, da se ni zadelo na selo. Klub vsem zaprekan in dolgi poti, ki znaša v zračni črti 150 km, se je tekom celega pohoda javil samo en vojak, da je bolan. — Iz Skoplja se poroča petrogradskemu »Vesniku«, da so srbske čete, prispevši v Lješ, našle tam grške ladje, ki so jih pričakovale s hrano.

Trgovska in obrtniška zbornica.

V Ljubljani, 26. novembra.

V dvorani mestnega magistrata se je vršila ob 5. popoldne seja trgovske in obrtniške zbornice.

Predsednik g. Ivan Knez otvoril sejo ter imenuje za overovalca zapisnika gg. svetnika Pammerra in Perdana Svojo odsotnost so opravičili gg. svetniki Lenarčič, Fürsager, Ložar in Rakovec.

Zapisnik zadnje seje se odobri; predstavena naznanila odpadejo; odobre se nato naznanila tajništva, ki jih poda tajnik trgovske in obrtniške zbornice g. dr. Murnik.

Zbornični svetnik g. Ogrin je predlagal nato izpremembo stavbnega reda, ugovarja mu zbornični svetnik g. Pammerr, naglašajoč, da je treba za tako izpremembo temeljiti studij in da imata pri tem govoriti tudi dežela in država, dasiravno sicer v splošnem priznava, da naš stavbni načrt ni idealen in da bi bilo treba glede kanalizacije, vodovodnega vprašanja in vprašanja razsvetljave dalekosežnih izprememb.

Zbornični svetnik g. Ogrin predlaga tudi zmanjšanje opčnega formata od 29—14—6 $\frac{1}{2}$ na mero 25—12—6 $\frac{1}{2}$, kar bi zmanjšalo težo stavbe, zmanjšalo pritisk, pridobilo prostora, služilo istotako proti vremenskim izpremembam in pocenilo stavbe. (Klic: Zidarski mojstri bi ne stavili nič ceneje!)

Zbornični svetnik g. Pammerr smatra ta predlog, da stoji v zvezi s prejšnjim predlogom, ter opozarja na več napačnosti v tem predlogu, zlasti kar se tiče cene, ker material sam tu ne pride skoro nič v poštev, marveč samo izdelovanje, ki pa bi ostalo skoro enako drago. Priporočati pa bi bilo več formatov opeke.

Oba predloga se izročita obrtniškemu odseku. S tem predlogom se strinjata tudi zbornična svetnika gg. Ogrin in Podlesnik.

Za zborničnega zastopnika v odboru obrtne nadaljevalne šole se izvoli g. Matija Dolenc, usnjari v Stari vasi v občini Ziri.

Deželni odbor je poslal zbornici dopis, v katerem naznanja, da hoče prevzeti dežela kmetijsko-kemično preizkuševališče v Ljubljani v lastno upravo. Za slučaj, da dobi za ta zavod avtorizacijo, predlagajo združeni odseki, da naj preide imetje in inventar v deželno last in se letna podpora zviša od 500 K na 600 K.

Trgovskemu društvu »Merkur« v Ljubljani se dovoli tudi letos podpora 500 K.

Obrtni nadaljevalni šoli v Kropi se dovoli, kakor drugim enakim šolam na deželi podpora 100 K.

Za razstavo vajeniških del v Ljubljani se določijo podpora 200 K, ter se pošlje v odbor provizorični predsednik g. Schrey.

Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem izkazuje 4700 K deficita, ter prosi podpore 2700 K. Poročevalec g. Pammerr se izreče proti podpori, zbornični svetnik g. Kregar plekira za podporo, zlasti ker vzdržuje zavod knjigovodske tečaje, kar pa po bistvu ni namen obrtnih zavodov. Prošnja se odkloni. Istotako se odklonijo prošnje za podpore obrtnima nadaljevalnim šolama v Ljubljani in v Kranju ter gremiljni trgovski šoli v Ljubljani.

Subvencija za »Gostilničarski Vestnik« se odkloni, dasiravno se toplo zavzemata za to, da bi se prošnja vrnila odsekom v zopetni pre-

tres, zbornična svetnika Rohrmann in Bučar. Zbornični svet. Kregar pravi, da bi bil za podporo, če bi se list ne bavil tudi s politično polemiko, katero trditev zbornični svetnik g. Bučar takoj ovrže in razjasni, da je bil list primoran k polemiki, ker so se kršili stanovski interesi gostilničarstva. Poročevalec g. Pammerr vztraja na stališču, da zbornica ne sme podpirati publicističnih podjetij.

Prošnja konsumnega društva za Ljubljano in okolico za oprostitev od zbornične doklade se odkloni.

Po poročilu zborničnega svetnika g. V. Rohrmanna je bil sprejet po združenih odsekih sestavljeni proračun za leto 1913, ki izkazuje potreščine 83.262 K, ter pokritja 13.986 K; nedostatek in po ministru zahtevano blaginjsko rezervno bo pokriti, kakor lani, z 8% zbornične doklado. V proračun so postavljene tudi med drugim zneski: za c. kr. drž. obrtno šolo v Ljubljani 500 K, za mizarstvo strokovno šolo v Kočevju 150 K, za dvorazredno slovensko trgovsko šolo v Ljubljani 1000 K, za gremiljno šolo v Ljubljani 300 K, za obrtne nadaljevalne šole 4400 K, za razstave 1000 K, za obrtni pospeševalni zavod 1000 K, za obrtne strokovne tečaje 1200 K, za kmetijsko-kemiško preizkuševališče 600 K, za razne druge podpore 2000 K, za ustanove učencem in učenkam c. kr. državne obrtne šole v Ljubljani 1800 K, za razne druge ustanove in podpore v izobraževalne namene 1400 K, v pomnožitev zaklada za razstavo v Ljubljani 2000 K in dr.

Koncem seje se oglasi k besedi g. zbornični svetnik Bučar, ki podaja natančnejše podatke glede oddaje gostilniških koncesij pri zgradbi belokranjske železnice od strani okr. glavarstva v Črnomlju. Deželna zveza gostilničarskih združenj protestira proti temu, da se oddajajo gostilniške koncesije tujeim, če je v krajih dovolj domačinov. V črnomaljskem okraju je prosilo 6 oseb domačinov za gostilniške koncesije, dobil je pa tuje, podjetnik gradnje belokranjske železnice, Lončarič, dasiravno je zadruga priporočila domačine.

Tajnik trg. in obrtniške zbornice g. dr. Windischer opozarja na to, da spada podeljevanje gostilniških koncesij v področje okrajnih glavarstev, da pa so si zadruga po dolgem trudu priborile pravico, da smejo glavarstvom podajati izjave o prošnjah. Če potem okrajno glavarstvo mnenja zadruga ne upošteva, imajo za druge pravico, pritožiti se na deželno vladu in ima ta pritožba odločilno moč, t. j. dotični, ki je dobil koncesijo proti volji zadruga, obrti ne sme izvrševati do odločitve o rekurzu. Če tudi deželna vlada odkloni zahtevo zadruga, ta nima nobenega poto več, ker proti odloku, ki se glasi v dveh instancah enako, ni nadaljnj pritožbe. Le če se glasita oba odloka različno, je dovoljena pritožba na ministrstvo. Zbornica se je obrnila s vlogami na deželno vladu in glavarstva, da naj se pri oddaji koncesij ozira na domačine, več ni mogla storiti in je težko doseči, ker si oblasti ne dajo jemati pravice, ki jim jih daje zakon. Druga zbornica ne more storiti, kakor prositi, da deželna vlada daje prednost domačinom. V splošnem pa prevladuje sedaj tendenca, da se gostilniških koncesij podeljuje kolikor mogoče malo. Zadruga pa se morda niso poslužile svoje najvažnejše pravice, rekurza na deželno vladu.

Zbornični svetnik g. Bučar je priznal, da se zadruga ne poslužuje svoje pravice za rekurz, to pa samo zato, ker deželna vlada vedno in dosledno potrdi ukrepe okrajnih glavarstev in ker se mnenje zadruga dosledno prezira, zlasti tam, kjer bi moralo biti mnenje zadruga najbolj merodajno, pri mali obrti. Treba je, da si za druge poiščejo druga sredstva. Se je odprta pot privatne pritožbe na ministrstvo in še imamo poslansko zbornico, kjer lahko povemo, kakre krivice se nam gode in da prezirajo oblasti domačine in podpirajo tujece. — Skromni zaslužek domačinu odjeda tujece, podjetnik, ki v teh panogah obrta niti izvežban ni. Če je podjetnik, naj ostane pri svoji stroki, kdor se je izučil gostilničarske obrti ali trgovine, naj pa izvršuje svoje. Podjetnik pa naj se ne spušča v panoge, v katerih ni izučen.

Izvajanja g. Bučarja, ki se je z vso vnezo zavzel za malo obrt, so napravila najboljši vtisk in so podale njegove besede pravo sliko zapostavljanja pripadnikov male obrti.

Končno je zaprosil predsedstvo, da vzame zadevo v pretres in ukrene potrebno, da se pride v okom temu postopanju.

Vršila se je nato

tajna seja.

V tajni seji so bili storjeni sklepi glede imenovanja sodnikov - laikov v Rudolfovo in Ljubljani, podelila se je ustanova za eksportne akademike g. Fr. Zelniku. Dovolila se je 10% draginjska doklada pisarni-

škim in pomožnim uradnikom. Nato so se podelile ustanove za onemogle obrtnike in trgovce ter za vdove obrtnikov sledečim prosilcem in prosilkam: a) Ustanove po 50 K sledečim prosilcem: Klebel Alojzij, krojač, Ljubljana; Kasch Franc, trgovec, Ljubljana; Marzolini Mihael, kavarar, Ljubljana; Pilko Franc, ključavničar, Ljubljana; Poženu Josip, trgovec, Ljubljana; Stadler Josip, klepar, Ljubljana; Urbančič Janč, kovač, Ljubljana; Malič Matija, čevljar, Ljubljana; Svete Jernej, čevljar, gostilničar, čolnar, ribič, Bevk (Vrhnika); Riedl Ivan, slamičar, Domžale; Jazbec Miha, krojač, Novo mesto; Köstner Josip, čevljar, Vrhnika.

b) Ustanove po 20 K: Trtnik Jakob, krojač, Ljubljana; Gregel Matija, ključavničar, Metlika; Gestrin Ferdo, krojač, Ljubljana; Baloh Iv., mizar, Ljubljana; Reisner Fran, krojač, Ljubljana; Novak Josip, knjigovez, Ljubljana; Marinšek Franc, krojač, Smarje; Blatnik Anton, krojač, Zdenska vas; Pajk Peter, pek, Vir (Zatičina); Petrič Martin, usnjari, Rače; Sever Primož, mizar, Glinice; Kovačič Franc, mizar, Kašelj; Bonča Franc, krojač, Črni Vrh; Kokošar Josip, ključavničar, Kropa; Pušber Jernej, tesar, Rudolfovo; Bučar Fran, čevljar, Vavta vas (Rudolfovo); Benedičič Ivan, trgovec, Zelniki; Skala Matevž, izdelovalec gradež, Ljubno; Goste Fran, mlinar, žagar, Motnik; Turk Josip, mizar, Ljubljana.

c) Ustanove po 40 K sledečim prosilkam: Krimer Marija, mizarja vdova, Ljubljana; Bončar Marija, pleskarja vdova, Spodnja Šiška; Belič Marija, kovača vdova, Ljubljana; Huber Marija, hotelirja vdova, Ljubljana; Rumpel Adela, vdova izdelovalca glasovirjev, Ljubljana.

d) Ustanove po 20 K sledečim prosilkam: Kindl Lucija, krojača vdova, Rudolfovo; Kos Marija, vrtarja vdova, Zalag (Komenda); Zupančič Alojzija, čevljarja vdova, Ljubljana; Saller Barbara, fotografa vdova, Ljubljana; Kobler Jera, mizarja vdova, Kranj.

Štajersko.

Iz Trbovelj. Moška podružnica Ciril-Metodove družbe priredi v nedeljo 1. decembra ob pol 8. uri zvečer pri Fortezu Na vodah gledališki večer. Vprizorite se veseloligri: »Ne kliči vraga« in »Edgarjeva sobarica«, kot nameček bo služil velekomičen nastop »Črne paradne straže«. Smehaželjnemu občinstvu bo tokrat dovolj ustreženo. Sodeluje trboveljska godba na lok. Vstopnina običajna.

Iz Celja. Dne 2. decembra se prične četrti zasedanje tukajšnjega porotnega sodišča. Obravnavali se bodo sledeči slučaj: dne 2. decembra Matija Kocuvan, krojač v Planini, hudodelstvo požiga; dne 3. decembra Andrej Drevenšek, agent, hudodelstvo tatvine; dne 4. decembra Alojzij Bevc, potepuh, hudodelstvo tatvine, in Janez Znidarič, hudodelstvo uboja.

Naše prireditve. V soboto in nedeljo so se vršila štiri javna predavanja »Zveze narodnih društev«. Z ozirom na velevažne dogodke na Balkanu so se bavila vsa predavanja z zgodovino Jugoslovanov in z narodnostnimi ter gospodarskimi razmerami v bivši evropski Turčiji. V Sevnici je predaval pri Kovaču v soboto zvečer tajnik Stibler, v brežiškem »Narodnem domu« pa urednik Lešničar. Obisk je bil v Sevnici sijajen, zbrala se je osobito vsa trška inteligenca. V nedeljo popoldne je predaval tajnik Stibler v St. Petru pod Sv. gorami. Lešničar pa na Bizeljskem. V obli krajih je došlo k predavanju na stotine kmečkega ljudstva, ki je sledilo izvajanjem govornikov z največjim zanimanjem. Zveza narodnih društev je priredila doslej o gori označeni temi 6 ljudskih predavanj in nekaj jih še sledi. Želeti bi bilo najno, da bi se zganila po vzgledu »Napreja« tudi vsa napredno - politična društva in bi se trudila na javnih zborovanjih našemu ljudstvu pojasniti politični pomen vojne na Balkanu za Slovence. Živimo sedaj v zgodovinsko važni dobi in ne smemo ravno ob takem času izgubiti stikov z ljudstvom.

Zamenjava imen. V št. 270. »Slovenskega Naroda« priobčeno notico »dr. Kukovec pomagaj«, je treba glede imena oseb nekoliko popraviti. Iz štajerske deželne službe ni bil par ur po sprejemu odstranjen g. dr. Otmar Pirkmaier, marveč njegov mlajši brat g. Gabrijel Pirkmaier. Ta je bil sprejet kot uradnik v deželno knjigovodstvo in odstranjen. Gosp. dr. Otmar Pirkmaier je še vedno konceptni uradnik pri c. kr. namestniku v Gradcu in ni nikdar reflektiral na kako deželno službo.

V Rotenbergu blizu Št. Lovrenca nad Mariborom so zmagali pri občinskih volitvah v II. in III. razre-

du Slovenci. Skrajni čas je, da je padel znani janičar, brezniški postajnačelnik Prelog in njegova klika; izvoljena sta iz te klike samo analfabet Wesonig in oštr Winter. Gospod Nace Prelog, strupeni sovražnik vsega, kar je slovenskega, vaše nemstvo stoji na slabih nogah, čeravno ste se tako dolgo trudili s šulverinskimi učitelji, da ste pregnali slovenske železniške uradnike, čeravno ste svojim klikovcem nalagali kazni po 20 vin., če so slovensko govorili, vendar kakor se vidi, ves trud ne izda nič. Ko bi vaš oče, nekdanji slovenski prvoborilec, vstal iz groba, bi se s studom odvrnil od vas. Poturica je hujša od Turka! Bajje misli Prelog rekurirati proti volitvam.

Triglavski ples v Mariboru. Akad. tehn. društvo »Triglav« v Gradcu priredi dne 1. februarja 1913 v »Narodnem domu« v Mariboru svoj ples. — Kadar so Triglavani prišli v domovino, so jih vselej radostno sprejeli in vsem je še živo v spominu krasno slavlje ob priliki 35-letnice »Triglava« v Ljubljani. Med graškimi slovenskimi dijaki in njih prijatelji že sedaj vlada veliko zanimanje za prireditve in to se bo pustno soboto še povečalo. Tudi v Mariboru se že z veseljem pripravljajo na prihod svojih sinov Triglavov.

Za Aškerčevo slavnost v Smarju pri Jelšah, ki bo dne 8. decembra ob 5. uri popoldne, vlada ne le v Smarju, ampak po celem okraju nenavadno zanimanje in je brezdvomno, da bo ta edina Aškerčeva slavnost na Štajerskem nadvse sijajna. Uvažuje se že celo predlog, da bi se za goste, ki pridejo iz Celja, Sent Jurja, Grobelnega itd. naročil poseben vlak iz Smarja v Grobelno, da bi goste pripeljal k ponočnim vlakom. Zanimanje za slavnost je naravno: prvič je zaradi spomina našega velikega pokojnega pevca, ki je bil štajerski rojak, dalje pa tudi zaradi krasnega sporeda. Sentjurski pevski zbor bo nastopil s pesmimi najboljših naših skladateljev, celjska naroda godba se pridno vadi za nastop, pripravlja se Aškerčeva enodejanka »Tuja«. Zanimanje pa je koncentrirano posebno še na slavnostni govor gosp. dr. Fr. Ilešiča iz Ljubljane. Bogati srečolov in prijetna prosta zabava bodeta po resnem delu slavnosti nudila tudi še dovolj razvedrila. Slovenci od blizu in daleč, dne 8. decembra prihitite na edino Aškerčevo slavnost na Štajerskem.

Drobne novice. Poročil se je v nedeljo v Ljubljani gosp. Franc Kolenc, trgovec v Celju, z gdnco. Berto Dimic. — Bilo srečno! — Od Sv. Jurja ob Ščavnici poročajo: Dne 19. t. m. sta se nahajala otroka posestnika Kolbja v Slapčincih sama v sobi in sta si zakurila. Pri tem sta dobila take opekline, da sta vsled njih umrla. — Imenovan je pravni praktikant pri deželnem sodišču v Gradcu Rudolf Kropiunik za avskultanta v področju graškega nadsodišča. — V Šoštanjnu je zgorela v nedeljo popoldne Lampretova mizarstva delavnica z večjo zalogo že izdelanega pohištva. Škode je za več tisoč kron. — Iz Vojnika nam poročajo: Kmečki fant Janez Bincl iz Škofje vasi se je pri vojaki seznanil z natararico Ano Lipič. Objubil je dekletu zakon, zato pa ga je zalagala z denarjem. Ko se je vrnil od vojakov, je vzel svojo ljubico s seboj. Izvršili so se doma že oklici in morala bi biti poroka, tu je pa ženin neznano kam — izginil. Cela zadeva pride sedaj pred sodnijo. — Iz Bizeljskega nam poročajo, da sta se v nekem gozdu poleg Bračne vasi skregala mladi in stari delavci Lubšina. Mladi je starega tako pretepel, da so ga morali spraviti v bolnišnico. — Zapri so v Mariboru mesarskega pomočnika Franca Čuježa iz Smarja pri Jelšah, ker je ukradel nekemu mesarju v Krapini večjo svoto denarja. — Iz Ljubnega na Zgornjem Štajerskem poročajo, da je skočil 60letni delavec Franc Kos v Muro baje zato, ker je šel njegov sin k vojakom in je izgubil edino oporo na stare dni. Starega režeža so še pravočasno rešili in spravili v bolnico.

Koroško.

Kap je zadel v Celovcu učitelj za godbo na tamošnjem učiteljsku Aleksandra Lučovnika. Našli so ga mrtvega v njegovem stanovanju.

Konec zapraviljivca. V Bistrici ob Dravi se je obesil 43letni brezposelni hlapec Jernej Cermuter. Mož je imel sivočasno krasno posestvo, ki je bilo vredno okrog 16.000 K in katero je prevzel on skoro brez dolga. Kmalu po prevzetju je začel mož razkošno živeti in je strašno popival. Vzrok tej izpremembi so bili pred vsemi tudi vedni spori v družini. Ko je mož zapravil vse, je moral iti od hiše brez premoženja in je šel za hilapca. Toda vsak gospodar ga je po

kratki službi vsled pijančevanja odločil. Mož je bil sedaj dalj časa brez službe — popolnoma zapuščen in se je končno obesil.

Koroški deželni šolski svet in učiteljstvo. Kakor smo že poročali, so koroški učitelji povodno okrajne šolske konference za mestni šolski okraj celovški, ki se je vršila dne 13. t. m. stavkali in so morali vsled tega odpasti vsi strokovni referati. Učitelji se ne puste voditi več za nos in niso več zadovoljni s praznimi obljubami. Dne 22. t. m. pa se je vršila seja deželnega šolskega sveta, ki se je pred vsem pečala z nastopom učiteljev povodno omenjene konference. Deželni šolski svet je izrekel glede tega postopanja učiteljem ostro grajo, češ da taka stavka ni bila na mestu in tudi ne v prid učiteljstvu. Učiteljstvo na to grajo še ni odgovorilo, gotovo pa je, da bo deželnemu šolskemu svetu razjasnilo svoje stališče in prav lahko opravičilo svoj nastop.

Primorsko.

Umrl je v ponedeljek popoldne v Trstu vrl poštenovalec in obče-znan rodoljub g. Ivan K. n. a. v. s., trgovec in prokurist znane trgovice Mankeve. Mož je bil star šele 44 let, pokopali so ga danes popoldne. N. v. m. p.

Demantno poroko sta slavila 22. t. m. Josip in Katarina Polh iz Ocizle. Oba sta bila rojena l. 1833 in sta se v 19. letu leta 1852 poročila. Imela sta 11 otrok, izmed katerih jih živi še 7. Od teh imata 36 vnukov in 7 pravnukov. Oba sta še popolnoma čvrsta in zdrava.

Ponarejalci denarja. Kakor smo že včeraj poročali, so aretirali v Trstu nekega neznanca, ki je razpečeval ponarejene nove goldinarje. Aretirali so tudi štiri njegove pomagače iz Trsta. Uvedli so lišne preiskave pri katerih pa niso ničesar dobili. Policija sumi, da je delavnica za ponarejanje denarja neke zunaj mesta.

Požar na parniku. Včeraj je izbruhnil požar na italijanskem parniku »Olga« v tržaškem pristanišču. Ogenj je nastal v skladišču za bombaž. Gorelo je dve uri in je pogorelo 30 velikih bal bombaža. Škoda znaša čez 20.000 kron.

Poskusen atentat na dalmatinskega namestnika. Včeraj se je razširila na Reki vest, da je neki Dalmatince poskusil izvršiti atentat na dalmatinskega namestnika grofa Attemsa v Zadru. Streljal je baje na namestnika z revolverjem. Če je to res, še ni gotovo, kajti vse podrobne vesti manjkajo in mogoče je, da je ta vest zlobno izmišljena.

Dalmacija slozna. »Edinost« piše, da je dosegla avstrijska vlada z razpustom občinskih zastopov v Splitu in Šibeniku uspeh, ki ga gotovo ni pričakovala. Stranke, ki so se že dolgo časa pogajale med sabo in iskale bazo, na kateri bi se združile, so to bazo končno našle v skupni opoziciji proti sedanjemu sistemu, ki vlada v avstro-ogrski monarhiji. — Kakor smo že poročali na drugem mestu, so se zbrali minulo nedeljo v Zadru državni in deželni poslanci dalmatinski, voditelji hrvaških in srbskih strank in župani Dalmacije. Zbralo se je nad 350 najodličnejših zastopnikov Dalmacije in govorili so na tem deželnem zborovanju zastopniki vseh strank. Zborovalci, katerim je prisostvovalo še več drugih vplivnih dalmatinskih politikov in gostov so sprejeli resolucijo, v kateri odločno protestirajo proti razpustu občinskih zastopov v Splitu in Šibeniku in so izrekli popolno solidarnost z razpuščenima občinskima zastopoma. Izrazili so občudovanje balkanskim zaveznicam in izrekli željo, da bi bila njih prizadevanja ovenčana s popolnim uspehom. Sklenili so protest proti vladni politiki v Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Hrvaški in Slavoniji ter izjavili, da se bodo vsi dalmatinski Slovani bojevali združeni z deželami — posestiranimi za dosego najvišjih ustavnih svoboščin. — Po celi Dalmaciji je nastalo splošno razburjenje. Skoro vse občine so imele v soboto in v nedeljo izredne občinske seje in vse občine se pridružujejo navedeni resoluciji zadrski v polnem obsegu. V več mestih in pokrajinah je prišlo že do manifestacij, ki so se vsled nastopa policije in vojaštva spremenile v hrupne demonstracije proti sedanjemu režimu v jugoslovanskem deželah. Te demonstracije so zahtevale žal že tudi več žrtev. Več oseb je bilo ranjenih, nebroj aretiranih in kaznovanih.

Varnost hranilničnih vlog.

Okrožnica deželnega odbora na vsa županstva na Kranjskem.

Strah pred vojsko, ki je pa najbrž neopravičen, je marsikoga razburil, in prva misel, ki so jo ljudje dobili, je bila ta, ali je njihov denar, ki ga imajo naloženega v hranilnicah

in posojilnicah, tudi varen. Ker ljudje premalo poznajo uredbo in poslovanje denarnih zavodov, so se začele širiti med njimi najnevarnejše pravljice. Nevedni ljudje, ki mislijo, da leži denar v hranilnicah in posojilnicah kar na kupe v blaginjah, se dajo zapeljati in takoj zahtevajo svoje vloge nazaj, češ, da bodo doma njihovi denarji varni pred sovražnikom in pred lastno državo. To pa je usodopolna zmota, ki lahko ljudstvo zapelje v veliko škodo.

Predvsem mora ljudstvo vedeti, da je popolnoma izključeno, da bi kdaj država segla na hranilne vloge denarnih zavodov. To se še nikdar ni zgodilo. Celo če je sovražnik prišel v tujo deželo, se je polastil morda državnih denarjev, pustil je pa pri miru vloge privatnikov v denarnih zavodih. Zato je izključeno, da bi se sovražnik, ki pa sploh nikdar v naše kraje priti ne more, polastil denarja, ki je v denarnih zavodih. Država je sama najbolj zainteresirana pri tem, da so hranilne vloge varne in da ima ljudstvo popolno zaupanje v varnost denarnih zavodov, kajti vse državno življenje je danes osnovano na varnosti osebnega kredita. Saj je država sama s strogo in natančno zakonodajo vse storila, da se preskrbi za varnost vlog. Ako ima torej kdo svoj denar naložen v hranilnici ali posojilnici, kateri stoji na čelu zaupanja vredni možje, je lahko gotov, da se ne more od njegove vloge noben vinar izgubiti.

Poleg tega opozarjamo na to, da stoji hranilnice pod vladnim nadzorom, da za nekatere hranilnice jamčijo občine mestne ali kmetijske z vsjo svojo davčno močjo, posojilnice pa imajo varnost v neomejeni zavezi svojih članov, to se pravi, da na stotine in stotine gruntov, hiš in drugega premoženja jamči za vsak vinar, ki ga ima kdo naloženega v dotičnem zavodu. Da bi pa bila varnost še večja, je kranjski deželni zbor s posebnim sklepom posojilništvo postavil pod varstvo dežele, ki s posebnim uradom skrbi za to, da se poslovanje vsega podrejenega mu zadržuje ništvu v popolnem redu. Tako je torej vsestransko preskrbljeno za varnost hranilničnih vlog.

Vsak denarni zavod obrestuje vložnikom njihove vloge. Zato pa vsak denarni zavod mora vložene svote tudi obrestonosno naložiti v posojilih, ker ne more obresti dati, ako obresti ne jemlje. Zato pa noben denarni zavod nima vlog zaprtih v svoji blaginji, ampak svoje denarje sproti izposoja proti primernemu jamstvu. Če bi torej kdo hotel ugrabiti hranilne vloge, jih ne bo dobil, ker so vse zunaj pri dolžnikih. Ravno tako je pa izključeno, da bi katerikoli denarni zavod, če ima tudi na milijone in milijone lastnega premoženja, mogel takoj izplačati vse hranilne vloge, ako en dan prigrme nanj vsi vlagatelji. Denarni zavod bi moral v takem slučaju vse svoje dolžnike tožiti. To bi pa bila veličanska gospodarska krivica. Pomislite, kaj bi nastalo, ako bi vsi denarni zavodi danes tožili in rubili vse svoje dolžnike!? Zato je pa brezvestno in naravnost zločinsko, ako kdo vlagatelje hujska, da naj dvigajo denar. Tako hujskanje je tudi kaznivno in v resnici ne zasluži tak hujskač drugega, kakor da se ga naznani državnemu pravdniku.

Pa vlagatelji tudi sami sebi škodujejo ako dvigajo vloge, ker v hranilnici in posojilnici jim njihov denar nese obresti in je absolutno varno spravljeno, spravljeno tudi pred tatovi in roparji. Ako pa kdo denar dvigne in ga doma spravi v nogavico ali v skrinjo, izgubi obresti in tam je šele denar najbolj nevarno shranjen. Kušnja uči, da tak nemir traja samo nekoliko dni, kvečjemu nekaj tednov, potem začno ljudje počasi zopet nazaj nositi, ampak škoda, ki so jo naredili samim sebi in celemu narodnemu gospodarstvu pa ostane. Zato je dolžnost vseh oblasti, da svare ljudstvo pred takim nepremišljenim postopanjem.

Ker se po časnikih bere, da na borzi papirji padajo, marsikdo misli, da je manj vreden tudi bankovec, ki ga ima v svojem mošnjičku. To je pa popolnoma zmotno, kajti papirji, s katerimi se na borzi kupčuje, so deloma javne zadolžnice, večinoma pa delnice akcijskih družb, s katerimi se na borzi špekulira. Ako torej med borzijance udari novica, ki se jim zdi nevarna za njihove industrije, tedaj hitro vsak skuša prodati svoje papirje, vsled česar njihova cena pade, dokler se jih zopet nazaj ne kupuje, s čemer se zopet cena dvigne. Ta borzna špekulacija pa nima popolnoma nobene zveze z denarji, ki so naloženi v hranilnicah in posojilnicah in ravno tako tudi ne z bankovci avstro-ogrske banke, ki nam danes služijo kot papirnati denar. Ti bankovci imajo svoje pokritje v premoženju avstro-ogrske banke in država sama čuva nad njihovo varnostjo in polnovrednostjo. Popolnoma izključeno je, da bi papirni denar v svoji vrednosti kaj izgubil in zato je čisto nezmisl-

no, ako kdo zahteva v posojilnici zlat denar, namesto bankovcev. Bankovci so se vpeljali s tem namenom, da se promet olajša.

Kdor vse to trezno premisli, se mora čutiti popolnoma varnega. Tudi v slučaju vojske, pred katero nas pa bo kakor upamo bog obvaroval, so naši prihranki, ki smo jih naložili v naših poštenih zavodih popolnoma varni in zato ne samo ne dvigajmo denarja, ampak nalagajmo ga prav pridno, da se čimbolj pomnoži naše narodno premoženje.

Dnevne vesti.

+ Zaplenjeni! Tudi sinočno številko našega lista nam je državno pravdnikovo zaplenilo. Zaseglo je uvodni članek, v katerem je bil čisto objektivno in hladno pojasnjen položaj. Lahko dokazemo, da je vsaka beseda tega članka že bila natisnjena v kakem nekonfisciranem avstrijskem listu. Ker bo ta konfiscirani članek imuniziran, bodo bralci še imeli priliko spoznati, kako hudodelstvo smo zagrešili. Spričo take konfiskacijske prakse nam je seveda popolnoma nemogoče pojasnjevati politične dogodke sedanjega časa in se bomo morali omejevati na konstatiranje suhih dejstev. Kadar bodo razmere zopet normalne in zdi se, da se to kmalu zgodi, bomo v položaju, pojasniti svoje mnenje o najnovejši konfiskacijski praksi.

+ Času primerna reminiscenca. Heinrich Friedjung piše v svojem spisu: »Der Kampf um die Vorherrschaft in Deutschland, 1859—1866.« l. zvezek, str. 392: »Sploh je Bismarck, da poskusi vsako sredstvo proti Avstriji, spleta na vse strani vezi... Vsekakor sta bili Romunska in Srbija Avstriji neljuba sosedja; v Srbiji se je Garašanin, takratni minister kneza Mihaela, bavil z enakimi načrti, kakor Bratianu (aneksija jugoslovanskih, oziroma romunskih okrajev Avstrije). Roval je med avstrijskimi Srbi s pomočjo bivšega avstrijskega stotnika Oreškoviča, ki je leta 1862, z nekaterimi drugimi panslavičnimi četniki zapustil vojaško službo. Oreškovič je bil v zvezi s konzuloma Prusije in Italije v Belgradu, Laubernaum in Scovassijem, ki sta imela ukaz, da tudi v Avstriji netita velikosrbske gibanje. Spričo zvestega dinastičnega mišljenja avstrijskih jugoslovancev je bilo to brezpomembno.« Nadalje pravi: »Zaman je živahni ugovor Bernardijev (pruski agent pri italijanskem ministru predsedniku La Marmora), zaman je izjavila Pruska 12. junija, da je pripravljena prispevati polovico k 3 milijonem frankov, na kolikor so cenili stroške za upor na Ogrskem. La Marmora ni sprejel te ponudbe in je prepustil Pruski sami stroške za ogrsko legijo.« Kaj pravijo k temu nemški nacionalci? Tudi za gospoda Friedjunga bi bilo dobro, da bi časih prelistal svoje lastne spise: prihranil bi si marsikatero blamažo. — Tako piše praška »Union«.

+ Značilno. Veleoficijsna dunajska »Information« izjavlja, da Avstrija absolutno ne pusti, da bi Srbija dobila pristan ob Jadranskem morju in dostavlja: »Avstrija mora slovenskemu prebivalstvu, ki prebiva na jugu monarhije, neovržno dokazati, da njen ugled vsled balkanske vojske ni trpel in da se mora njena volja respektirati.«

+ Moralni maček Poljakov. Predsednik »Poljskega kola« dr. Leo in bivši minister Korytowski sta dobila precejšnjega moralnega mačka, ko sta prespala navdušenje po šampanjcu, ki sta ga bila izpila pri dr. Helntinu. Gališki poljski listi so hoteli sploh zamolčati cel dogodek. Ker pa to vendarle ni bilo mogoče, so ga začeli dementirati in popravljati. Pravi, da v napitnicah poljskih poslancev ni bilo prav nič takega, kar bi označevalo protislovanske namene. Predsednik dr. Leo je celo v svojem govoru odločno označil kot edini zdravi princip notranje politike v avstro-ogrski monarhiji, princip avtonomije in popolne enakopravnosti narodov. — Prej pa je tudi že dunajska »Slav. Korrespondenz« prinesla tozadevni dementi, ki konča z besedami: Slovani morejo biti zadovoljni z dejstvom, da so razmere močnejše nego osebe in da spada že v preteklost doba, ko so v imenu te države polovice mogli govoriti in delovati edinole Nemci. »Slovo pol.« piše: Politična logika zahteva, da se razmere na slovenskem jugu uravnava tako, da bi naši jugoslovani ne morali vzdihovati po razmerah v balkanskih državah. Mora se odpraviti sistem, po katerem so jugoslovani državljani druge vrste. Hrvaški in Slavoniji se mora vrniti ustava, treba je gospodarsko povzdigniti Dalmacijo, Hrvatov in Srbom v Bosni se mora dovoliti, da se udeležujejo uprave domovine. Nemci in Madžari se morajo odpovedati sanjam, da se bodo izigrivali na gospode. Če to ni šlo prej, tem manj polde to zdaj, ko

je Turek vsled udarcev Srbom izginil z zahodnega Balkana... »Gaz. Narod.« naravnost priznava, da je dr. Helntaj povabil Poljake, naj pristopijo k nemški — madžarski hegemoniji in pravi: Poljaki niso nikdar priznavali nemške hegemonije v Avstriji in tem manj jo morejo priznati zdaj po zmaga-h slovenskih narodov na Balkanu... Akcija južnih Slovanov mora zdaj v Avstriji stopati, toda ne padati, kakor bi si v Avstriji želel Wolf, na Hrvaškem Cuvaj in kar bi ugajalo še marsikomu, ki tudi pripada k gospodujoči večini. — Iz vsega tega je razvidno, da Poljaki vendarle ne poldejo na limanice Nemcev in Madžarov in da so vendar začeli tudi Poljaki vsaj nekoliko čutiti svojo slovensko kri. So pač razmere močnejše, nego osebe — in le žeteli je, da bi bile te razmere tako močne, da bi se nemški — madžarski hegemoniji postavila nasproti — slovanska protitež.

+ Slov. zdravniki v Nišu: Mestni fizik gospod dr. Otmar Krajec, ki je odšel na pomoč ranjencem v Srbijo ter deluje s primarijem dr. Slajmerjem vred v okružni bolnici v Nišu piše v zasebnem pismu med drugim sledeče: Imamo vso bolnico napolnjeno; odide sicer te dni nekaj ranjencev ozdravljenih, pričakujemo pa še veliko ranjencev in bolnikov iz Bitolja. Veliko pisati, oziroma poročati ne moremo. Vesti iz bojišča izvemmo še kasneje, ko Vi v Ljubljani; če tudi se širijo tu razne govorice, n. pr. da je že Carigrad padel (predvčerajšnjem). Vsa pisma se tudi cenzurirajo na divizijskem komandu, torej tudi pota veliko; včasih ni časa radi premočnega dela; slabe poti in daljavo bolnice tudi ne pospešuje pisanja. Vreme imamo silno slabo; veter, dež, blato; sneg je izginil. V mesto pridemo le za kake 2 do 3 ure na dan, bodisi popoldne ali pa zvečer. Pošiljate iz Ljubljane so dole še le te dni; radi carinskih predpisov jih še le danes, oziroma jutri dobimo; vilice in noži in neke steklenice pa so menda še sedaj pod paragrafom. Ranjencev imamo še od Kumanovega, Skoplja itd.; dobili smo tudi že od Bitolja ca. 50 ranjencev in nekaj bolnikov (revmatizem). Za eventualno infekcijsko bolnico določena je vojaška bolnica, kirurški slučajji pridejo pa k nam. Dr. Tanjšek in dr. Kučera delujeta v kavalerijski vojašnici, ki je kakor tudi artilerijska vojašnica, dobro urejena za zasilno bolnico. Ruski rdeči križ nastanjen je v inženirski akademiji; 50 posteli, katero so z vsjo drugo opravo pripeljali s seboj. Zdravi smo vsi.

— Vabilo k pristopu društva vpk. učit. osebja. Dasi je število udov našega društva precej narastlo, vendar še pogrešamo polovico vpo-kojenega učiteljstva. Zato odbor ponovno vlnudno vabi k pristopu tega društva, ki je nekaka samopomoč, vse cenj. vpk. tovariše, tovarišice in učiteljske vdove, da blagovolijo v obilnem številu odzvati se temu vabilu! Cenjene gg. tovariše, tovarišice v aktivni službi pa vlnudno prosimo, naj blagovolijo v svojem okrožju dotične vpojkeence-ke na to opozoriti, ker mogoče, da dotičnim naše vabilo ne pride v roke, oziroma v vednost. Pojasnila daje: J. Bozja, Rakovniška ulica ali pa S. Punač, Marmontova ulica 18 v Ljubljani.

Sodni Izvedenci — zdravniki. V Ljubljani sta le dva zdravnika sodna izvedenca, v Novem mestu pa, ki ima za nje mnogo manje posla, so že zdaj trije. Ko sta bila namreč dva nastavljena, so imenovali v Gradcu ali v Novem mestu na ljubo usmiljenim bratom in na osebno intervencijo provincijala usmiljenih bratov in njih primarija dr. Buha. Tako so bili v Novem mestu kar trije izvedenci. Zdaj je pa dr. Buh pustil službo v bolnici usmiljenih bratov in prišel na njegovo mesto dr. Pavlič. Čuje s zdaj, da provincijal, oz. usmiljeni bratje že moledujejo, da naj se imenuje izvedenec tudi dr. Pavlič in imajo, kakor se bahajo, od predsednika višjega sodišča v Gradcu zagotovilo, da bo Pavlič tudi imenovan. Soglasnost zdravniških mnenj pa bo trpela — vsled prijateljstva Pittreicha s provincijalom usmiljenih bratov.

Novo mesto, 22. novembra t. l. (Stanovanjsko vprašanje.) Splošni stanovanjski mizeriji, ki zadeva le uradništvo, se je pri nas vsaj nekoliko odpomoglo s tem, da je mesto sezidalo veliko hišo s 6 stanovanji za uradniške stranke in pred par leti Posojilnica za Kandijo in okolico vsaj tri stanovanja v svojem posojilniškem domu, ki odgovarjajo vsaj najnujnejšim zahtevam zdravoslovja. Saj je pa bila to že skrajno nujna potreba zlasti sedaj, ko je prišlo vsled zgradbe železnice toliko novih strank v mesto in v Kandijo, ki ima popolnoma značaj enega izmed mestnih delov, saj stanuje tu precej uradniških rodbin. Velika socialna krivica je za uradnika, ki vsled krajevnih razmer ne more dobiti za pošten denar primerne stanovanja, v

katerem bi bili njegovi otroci varni pred raznimi bacili, ki v zdravstveno nedostatnih prostorih že v zgodnji mladosti začno razjedati človeški organizem; zato je v vsakem kulturnem kraju skrb za dobra stanovanja prva izmed socialnokomunalnih nalog, za kojih ugodno rešitev skrbe občine in posamezniki s podporo občinskih zastopov. Od teh devetih stanovanj naše uradništvo v sedanjih razmerah ne more pogrešati niti enega, nasprotno, nujno potrebna so nova zdrava stanovanja zlasti za manjše rodbine; vendar pa pri nas vsled slabih denarnih razmer ni za to potrebne podjetnosti. Dasi je to resnica, katere pač ne more nihče ovreči, vendar se baje hoče pošta za Kandijo in okolico nastaniti v Posojilniškem domu in s tem vzeti uradniškim rodbinam eno iz malega števila modernih, zdravih stanovanj, ki so v naših razmerah prava socialna potreba. Gotovo ni in ne more biti naloga poštne uprave, odjedati uradništvu dobra stanovanja, če nikakor ni izključeno, da se dobi brez tega zoper uradništvo naperjenega početja v sredini Kandije za malo pošto primeren lokal, seveda za primerno odškodnino. Tudi je lastnik hiše, kjer se sedaj nahaja pošta, pripravljen preurediti poštni lokal povsem tako, kakor zahteva od nje poštna uprava. Za danes apelujemo na poklicane činitele pri Posojilnici sami in pri poštenem erarju, da rešijo to pereče vprašanje ugodno za uradništvo v znižu socialne pravičnosti in naklonjenosti, katere je slovensko uradništvo gotovo vredno, saj je njegovo delo v korist javnosti, v korist vsem slojem prebivalstva.

Občinski odbor idrijski je imel v soboto zvečer svojo proračunsko sejo, ki je trajala skoraj tri ure. Prečitali so se najprvo neke okrožnice deželnega odbora. Pred prehodom na dnevni red so se morali klerikalci obregniti ob zadnji sejni zapisnik, ki se je na njihovo zahtevo tudi prečital. Baje ni bil vpisan neki predlog. Kako pa jim je bilo resno na tem, spričuje dejstvo, da niso niti predlagali, naj se zapisnik po njihovi zahtevi popravi. Bilo jim je le do tega, da so mogli znesti svojo jezo nad zapisničarjem. Tudi proračunsko razpravo so morali uvesti z dokazom osebnega sovraštva proti tajniku Novaku. V proračunu je bil vpisan službeni prejemek tajnika Novaka po 5. stopnji nove službene pragmatike, ki mu pristojajo po pravomočnem sklepu občinskega odbora. Klerikalni odbornik Knap pa je hotel, da se tajnika degradira kar za dve stopnji nazaj. Napredni odborniki so dokazali neopravičenost take zahteve. Klerikalci so izprevideli, da so se v svoji slepi strasti korenito blamirali. Z večino glasov se je pomaknilo mestnega stražnika Sedeja za eno stopnjo višje. Koncem seje pa se je sprejel predlog, da se vsi uslužbenci uvrste po službenih letih. Proračun mestnega zaklada se je z nekaterimi spremembami sprejel. Črtala se je postavka za novo mestno klavnico 20.000 K, mesto te pa zvišale sledeče postavke: za vzdrževanje cest v mestu na 10.000 K, cesta na Dole na 5000 K, potrebščina za kanale in jarke na 10.000 K, popravilo stare klavnice na 5000 K, za vzdrževanje mestnih poslopj na 3000 K, razširjenje vodovodov na 10.000 K, za mestno ledenico na 5200 K, za gasilno orodje na 600 K, za revne dijače na 4000 K. — Ubožni zaklad se je neizpremenjen odobril. V pokritje primanjkljaja se je sklenila 50% določila na hišnolajmnski davek, za vse druge davke pa 97%. Zanimivo je, da so tudi klerikalci glasovali za tolikšno določilo, sicer z dostavkom, da se prebeteke porabi za odplačilo občinskega dolga. Končno, da ob zadnji uri, so vendar spoznali, da zna Oswaldova škodljiva nagajivost zadeti vendar tudi klerikalne občane same. Idrijska občina mora vse izdatke, tako redne, kakor izredne pokrivati s tekočimi dohodki, to je edino zdravo in pametno gospodarsko načelo. Tudi za erar je to sprejemljivo, kajti i njemu ni in ne more biti vseeno, koliko obresti plača od občinskega dolga. Med slučajnostmi se je sklenilo, da se še letos na račun drugega leta izplača visokošolcem, ki so rudarski sinovi, dovoljene podpore.

Z Lancovega pri Radovljici. Letošnja zima obeta biti sankačem in drsalcem posebno prijazna, kajti tu pri nas na Gorenjskem smo dobili snega v taki množini, da je prijazno naše sankališče »Pod Nošo« urejeno najboljšje. In to naše sankališče je prišlo v ime, kajti pretečeno nedeljo je bilo tu življenje, kakor morda edino-le še na Semerniku. — Prijatelje in prijateljice zimskega športa vabimo, pridite in naužite se naše prekrasne Gorenjske.

Z Jesenic nam poroča običajni obiskovalec kolodvorske restavracije to - le: Dne 19. novembra se je pripeljal z večernim goriskim vlakom pogrešani idrijski učitelj Avgust Šabec, in sicer na Jesenice. Govori se,

da je hotel pozdraviti svoje zveste zaveznike in zaveznice, ki so ravno ta dan zborovali pod firmo »Sloveskarije« na Jesenicah.

Z Bohinjske poročajo: Redni mesečni sestanki, ki jih je vpeljal radodoljski učiteljski zbor, so čim dalje bolj obiskani, kar živo pričja, da učiteljsko dobro vojo, kako koristni in hvaležni so taki sestanki, kjer se lahko pogovorimo iz obraza v obraz o naših stanovskih potrebah. — In tak, izredno dobro obiskan shod, bilo nas je po številu 23, učitelje in učiteljeve, med njimi veterani, osiveli in okrepčani v šolskem in življenjskem boju, trdni kakor gorenske skale, značaji v pravem pomenu besede, ki se ne prodajo za sledko leče, se je vršil dne 19. novembra v prijazni Bohinjski Beli, pri znani rodoljubni gostilni Rot. — Prišli smo par prostovoljci, da preživimo par veselih uric med svojimi. Brez določnega dnevnega reda, smo kaj hitro pravo pogodili. Premleli in predelali smo temeljito snov letošnje okrajne učiteljske konference, ki se vrši letos dne 7. decembra. Zanimive so bile misli, ki so se vrtele okrog teme »zgodovinskega in zemljepisnega pouka«. Soglasna je bila sodba, da je snov v naših običajnih berilih z ozirom na zgodovino popolnoma zgrešena, kajti le-ta se čisto nič ne ozira na snov iz naše domače slovenske in slovanske preteklosti, s pomočjo katere se kaj dobro vpliva na dovezna otroška srca. — Dobro so se tudi kresali meči — v dvoboju Schreiner — Humltz. — Žal, da nam je čas tako hitro potekel, kajti prvi odhodniki so morali že iti proti severu ob 6. zvečer. — Prvi sestanek v prihodnje se vrši dne 12. januarja 1913 na Dovjem. Na svidenje!

Kinematograf »Ideals«. Novi spored, ki se predvaja še danes in jutri, je izvrsten in je posebno omeniti krasno dramo »Tragedija matere«, svetovna učinkovitost tvrdke Nordisk-film Co. Velezanimiv je »Pathé Zurnale«. Mnogo smeja povzroča burka »Maks bahač« z znanim komikom Lindrom. Spored je krasen in naj nikdo ne zamudi ogledati si ga. — V petek specialni večer z izbranim poredom.

S ceste. Včeraj popoldne se je v Rožni ulici splašil konj hlapcu Franu Riharju ter dirjal po Sv. Jakoba trgu na Stari trg. Na Sv. Jakoba trgu je padel hlapec z voza in tudi barva, ki je bila na vozu, se je polila po cesti. Konj je nato pred Blaznikovo trgovino zadrl v električni voz, sam pa padel na hodnik in se znatno poškodoval. Tudi Blaznikovo izložbo, kakor električni voz, je konj poškodoval.

Um se je omražil včeraj 62letnemu čevljarstvu pomočniku Franu Verzulu. Nesrečen se je na Marijinem trgu vsedel na električno progo in se začel slati. Stražnik ga je odvedel na osrednjo stražnico, odkoder so ga na zdravniškovo odredbo prepeljali z rešilnim vozom na opazovalni oddelček.

Nesreča. Snoči je v obližju Zelenice jame podrl tovorni vlak prosaka tukajšnjega c. in kr. 27. domobranskega polka Antona Prezla in mušel čez levo nogo. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v garnizijsko bolnišnico.

Znamenje zime. Včeraj popoldne je bila izpred Bernatovičeve trgovine na Mestnem trgu ukradena 50 K vredna zimska suknja.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljal v Ameriko 67 Slovencev in 24 Hrvatov; nazaj pa je prišlo 50 Hrvatov in 100 Crnogorcev. 50 Makedoncev in 40 Hrvatov je prišlo iz Nemčije; na Dunaj se je odpeljalo 27 Kočevarjev, na Dolensko je šlo pa 37 Hrvatov.

1500 K izgubila je včeraj neka ženska na ljubljanskem kolodvoru. Revica je zmešana vsled brezvestnih hulkarij dvignila v hranilnici svoj varno naloženi denar, ki ga bodo sedaj vživali tatovi, ki so najboljši razširjevalci vseh neosnovanih govoric, da ni v hranilnicah varno naložen denar.

Izgubil je postrežek Jožef Ogrinc siv telovnik. — Postrežnica Ana Nachtigalova je izgubila v robcu zavezanih 5 K.

Narodna obramba.

Družba sv. Cirila in Metoda ima v zalogi dve vrsti novih razglednic, za katere je napravil skice domač umetnik. Casu primerna je razglednica s sliko, kako zbirajo otroci gradivo za božične jaslice. Nadejamo se, da ponesejo te razglednice širom domovine tisoče in tisoče iskrenih pozdravov za božič in novo leto. Razglednica druge vrste pa je za praznik in delavnik, torej za vsak dan. Na trati pred hišo se igrajo otroci, na nje preži nevarni zmaj, ki pa jih ugrabi ne more, ker jih čuvata sv. blagovestnika Ciril in Metod. Prava lepa ideja. Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Narodni dom, se priporoča za mnoga naročila.

Društvena naznanila.

»Domovina« ima danes ob 6 zv. v mestni posvetovalnici svoj redni občni zbor. Pridite množično!

Slovensko pevsko društvo »Podbreška Lira« priredi v soboto, dne 30. novembra ob 7. zvečer v gostilniških prostorih g. Antona Pogachnika plesni venček v korist ranjenim junakom - osvoboditeljem. Vočigled blagemu namenu priredbe, pričakujemo mnogobrojne udeležbe okoličanov kakor tudi iz Kranja, Radovljice in Trčija. Odprti srce, odprti roke ... Na zdar!

Akad. društvo slov. agronomov »Kras« na Dunaju naznanja, da priredi svoj 11. redni občni zbor v sredo dne 27. novembra ob 8. zvečer v restavraciji »zum Stellwagen«, XVIII. Schopenhauerstr. 59 (na oglu Karel Beckgasse).

Prosveta.

Iz gledališke pisarne. Danes v sredo zvečer bo izven vsakršnega abonementa druga ljudska-kronska predstava. Uprižori se Sudermanova drama »Tiha sreča«, da imajo tudi širši krogi priliko, seznaniti se z dramatikom, ki ga nemška literatura šteje med svoje najboljše. Spominjamo na dejstvo, da je naša kritika uprizaritev »Tihe sreče« enodušno hvalila kot uzorno. Začetek predstave ob 8. uri. — V četrtek (nepar-predstava) se ob znižanih cenah četrtič v sezoni poje Verdijevo velika italijanska opera »La Traviata«, ki je ob svojih reprih še lepše uspeła nego ob premijeri. — Pevsko osebje študira Zellerjevo opereto »Ptičar« (Der Vogelhändler), ki pride v najkrajšem času na oder, dramsko osebje študira aktualni drami Vojnovičevo »Smrt majke Jugovičev« in Wertherjev »Napoleonov vojni načrt«. — V soboto opet, v nedeljo popoldan druga otroška predstava »Pogumni krojaček«, zvečer opereta »Boccaccio«.

Književnost.

— Balkanska koračnica. Za klavir zložil Viktor Parma. Založila Narodna knjigarna v Ljubljani. Cena 1 K 20, s poštnino 1 K 30. Velikanske zmage balkanskih armad so navdušile vse, ki imajo smisel za heroična dejanja za velike borbe, zlasti če so nagibi tem dejanjem in borbam idealnega izvora in jim je namen plemenit. Balkanska junaštva so navdušila tudi odličnega našega skladatelja g. V. Parma. Njegova ravnanja izdana »Balkanska koračnica« je potekla iz vročega srca. To je kompozicija polna ognja in oduševljenja, kompozicija, ki poslušalca kar razvname. Ko so jo igrali v deželnem gledališču, ni bilo odobravanju toliko časa konca, da so jo ponovili in še potem so se ljudje dali komaj pogovoriti, da niso zahtevali še druge ponovitve. »Balkanska koračnica« se bo brez dvoma udomačila po vsem slovanskem jugu; priporočamo je prav toplo.

— Slovenska narodna mladina. Spisal Janez Ev. Štuhec. Muršak-Kapela. Založil in izdal pisatelj. Cena 3 K 40. V tej knjigi bomo še obširneje izpregovorili.

— Slovenske narodne pesmi s Koroškega. Nabral in četrtočasno postavil za moški zbor Oskar Dev. Založil L. Schwentner. Cena 2 K, s poštnino 2 K 10. Ime Oskar Dev stoji v naši glasbeni literaturi na jako odličnem mestu. Oskar Dev je umetnik kot komponist in umetnik kot harmonizator narodnih pesmi. Pričujoča zbirka koroških narodnih pesmi je kaj tako lepa, da se mora vsakdo razveseliti te drobne knjižice. 30 narodnih pesmi obsega ta zbirka, 30 biserčkov.

Vse tu naznanjene knjige se dobivajo v »Narodni knjigarni« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Razne stvari.

*** Velik požar.** Iz Novega Jorka poročajo: Pri požaru tovarne družbe za žitno produkcijo je zgorelo 14 oseb, čez sto jih je bilo pa težko ranjenih.

*** Podpolkovnik Hartel** izstopi 1. decembra iz aktivne vojaške službe in vstopi kot blagajnik v Fildalke aradske industrijske in trgovinske banke v Bekeshabi.

*** Izvršitev obsodbe nad upornimi ruskimi mornarji.** V Sebastopolu so včeraj ponoči izvršili obsodbo nad upornimi mornarji ruske mornarice v Črnem morju. Enajst mož so ustrelili. Šest mornarjev je bilo obsojenih na dosmrtno lečo.

*** Smrt bankirja.** Predvčerajšnjim se je obesil v 17. okraju 56letni dunajski bankir Julij Bachrach, ki je imel še pred kratkim poldrugi milijon premoženja, pa se je na borzi zašpekuliral ter izgubil 2 milijona. Bachrach zapušta 2 nepreskrbljeni hčerki.

*** Lov za zločinci po strehah.** Iz Sarajeva poročajo: Pet vlomilcev, ki že dalj časa izvršujejo po mestu svoj posel, so v soboto iznenadili, ko so hoteli vlomiti v stanovanje dvornega svetnika Urpanja. Vlomilci so pobegnili na streho, kjer se je začel na to lov za zločinci. Šele po dolgem času se je posrečilo s pomočjo požarne brambe ujeti zločince.

*** Drač.** Nekdaj je bilo draško pristanišče izvanredno dobro, zdaj je zasuto s peskom in torej za sidra jako nevarno in negotovo. Vsled tega se je tudi zgodilo, da je l. 1846. hud orkan ob 20 ladij, ki so bile v pristanišču zasidrane, vrget 16 na breg. V rimskih časih je bil Drač zelo znamenito pristanišče in izhod ceste via Equatia, ki je vodila skozi Makedonijo in Tracijo v Solun. Nekaj časa je bil Drač tudi glavno mesto rimske provincije Epirus Nova. L. 345. je bilo mesto po potresu popolnoma uničeno in danes šteje samo 1200 prebivalcev. Drač je tekom stoletij jako mnogo pretrpel, kajti bil je sporni objekt Ostrogotov, Bolgarov, Normancev, Bizantinov, Benečanov in Turkov. Z Dračem trguje glavno Trst. Iz Drača izvažajo: koruzo, oves, lanena semena, volno, kožo, kuretinjo, želve, drva in drugo.

*** Smola vojnega poročevalca.** Kakor znano, so uvedli proti dvema članoma srbskega prebirača, ki sta bila v glavnem taboru cenzorja, disciplinarno preiskavo zaradi različnih zlorab. Vsled teh zlorab je prišel tudi poročevalec laškega lista »Messaggero« v največjo zadrego. Cenzorji so namreč vsako pismo, predno je bilo odposlano, odprli ter prečitali, na kar so je zopet tako dobro zaprli, da se ni moglo spoznati, da je bilo pismo odprto. Poročevalec »Messaggero« je nekega dne napisal dve pismi, eno svoji ženi, drugo prijateljici. Cenzorji v Vranji so odprli pismi, nakar so ju zopet previdno zaprli, slučajno so ju pa zamenjali. Siromak - poročevalec je čez par dni dobil dve grozni brzojavki. Ena brzojavka mu je poslala njegova boljša polovica, ga nazvala zakonolomca, ter mu zapretila, da se bo dala sodniško od njega ločiti. Druga brzojavka je dobil od svoje »prijateljice«, ki je dobila pismo poročevalčeve žene. Razumljivo je, da je vojni poročevalec »Messaggero« eden izmed tistih, ki najbolj glasno zahtevajo, naj se cenzorji kar najstrožje kaznujejo.

*** Da ji prihrani nadaljne bolesti.** V Sannoisu je bivši državni pravdnik Emile Beguery ustrelil svojo soprogo, ki ji prihrani nadaljne bolesti. — Beguery je star 60 let, njegova žena, s katero je živel v idealnem soglasju, je bila stara 45 let. Ze dolgo časa je bila njegova soproga popolnoma hroma in je trpela grozne bolečine. V nedeljo ponoči je imela take bolečine, da je zbudila celo sosesstvo. Soprogo se je žena tako smilila, da se je tako razburila, da je vzel revolver, ter jo ustrelil. Nato je ostal tri ure pri mrtvi ženi, ter se potem sam javil orožnikom. Sestra ustreljene je odobrvala čin svojega svaka. — Beguery je izjavil preiskovalnemu sodniku: Moja vera mi je narekovala, da sem to storil. Preveč je trpela.

*** Poslednji šiling.** »Daily Mirror« prav rad stavlja svojim čitateljem razna psihološka vprašanja. Zadnje vprašanje, ki je je stavil, se glasi: »Če bi bili popolnoma rumirani in bi imeli v žepu samo še en šiling, kaj bi napravili z njim?« Neki odvetnik je odgovoril: »Zapustil bi ta šiling onemu, ki bi moje truplo potegnil iz vode.« Neki mešetar je odgovoril: »Rešitev? Kupil bi si whiskyja, da dobim poguma, da se vržem pod prvi vlak.« Nekoliko bolj optimistično je odgovoril neki inženir: »Jaz bi si dal ta šiling v žep ter napumpal svojega najboljšega prijatelja.« Sir Hiram Maxim je odgovoril: »S svojim poslednjim šilingom bi se najprvo napil, potem bi razbil par šip ter si poiškal gostoljubja v ječah njegovega veličanstva.« Neki porednež je pa odgovoril: »Jaz bi pa dal v »Daily Mirror« inserat.«

*** Spretnost vojnega poročevalca.** Vojnih poročevalcev je navadno zelo mnogo. Toda le malo jih je, ki svojo nalogo dobro rešijo. Večina dopisnikov sploh ne pošlje nikakih poročil, in če jih pošljejo, tedaj pridejo navadno prepozno. Eden izmed najboljših vojnih poročevalcev je bil angleški slikar Melton Prior. Ta je za »Illustrated London News« skiciral slike v najhujših bojih. Melton Prior je bil nenavadno hraber in hladnokrven. Za časa angleško-burške vojne je pokazal svojo pretnost. »Poznal sem«, pripoveduje Melton, »pobočnika generala Wooda. Tega sem naprosil, naj mi z dogovorjenim znakom javi, kadar bodo mirovni pogoji od generala Wooda in predsednika Krügerja podpisani. General in predsednik sta se sestala v hiši O'Neila, ki se nahaja na holmu Majuba. Okoli holma so posedli vojni poročevalci. Nenadno zagledam pobočnika, ki je prišel iz hiše. Popraskal se je za ušesom. To je bil dogovorjeni

znak. Nekoliko sem privzdignil klobuk. To je bil znak za molega slugo, ki je v oddaljenosti 120 m sedel na konju. Ta izpodbode konja, da čimprej odda že sestavljeno brzojavko. Deset minut nato je prišel iz hiše general Wood. »Gospoda moja«, je rekel proti vojnim poročevalcem, »mir je podpisan. Toda jaz moram vašo poročila toliko časa zadrževati, dokler ne pride moja brzojavka v roke Nj. vel. kraljice.« — Uradniki v angleškem vojnem ministrstvu so se zelo začudili, ko so slišali na ulici kričati, da je mir podpisan, dočim so se oni mučili, da preberejo brzojavko generala Wooda.

Za »Rdeči križ balkanskih držav«.

Odbor za nabiranje prispevkov za »Rdeči križ balkanskih držav« je zopet poslal v **Belgrad** 500 spodnjih hlač, 300 srajc in 600 parov nogavic, v **Sofijo** pa 600 parov nogavic, 120 oblek in 200 srajc. Iz Kranja so poslali v Niš 300 rjuh, 100 srajc in 50 odev.

Odboru so poslali: g. Plemelj z Bleda 3 haveloke, gđč. Katinka Škerjanc iz Grosuplja pa 6 rjuh. Glasilo bolgarske vlade »Mir« piše:

»Te dni so prispeli semkaj trije slovenski zdravniki in sicer dr. M. Rus iz Ljubljane, dr. G. Hočevar z Bleda in dr. Fr. Šabec z Vrhnice. Prva dva sta bila poslana v Vratka, zadnji pa v Pleven.

Več slovenskih zdravnikov je odšlo v Srbijo in Črno goro. Vsi ti izvršujejo brezplačno svoje samaritansko delo iz ljubezni do ranjenih slovenskih bratov in so bili poslani semkaj na stroške slovenskega »Rdečega križa balkanskih držav« v Ljubljani.

V Ljubljani, kakor tudi v ostalih slovenskih mestih in vaseh se z največjo vneto nabirajo prispevki za balkanske ranjence.

»Mir« na to priobčuje resolucijo, ki jo je sprejel politično društvo »Naprej« na svojem zborovanju v Celju dne 10. novembra t. l.

Izkaz darov za Rdeči križ balkanskih držav.

(I. blagajnik g. dr. Tone Gosak.)

26. novembra: Vesela družba pri Königu in Brinovcu na Vranskem 5 K 30 v; Slovenci Mahrove trgovske šole 20 K 50 v; Katinka Škerjanc, Grosuplje 10 K; Fr. Telban, Gorenja vas, Sovoden nabral 18 K; Jos. Wester, Vitanje 20 K; g. Fran Govekar izročil tretjo zbirko magistratnih uradnih 84 K; ga. Franja Roblekova je poslala nekaj svoje in od drugih žalskih dam podarjene zlatnine, ki se je prodala za 53 K; Br. Hlavka, Ljubljana na 5% popustu 21 K 48 v; skupaj 232 K 28 v; preje nabranih 36.236 K 98 v; vsega skupaj 36.472 kron 26 vin.

Telefonska in brzojavna poročila.

VOJNA NA BALKANU.

Mirovna pogajanja.

Berolin, 27. novembra. O dogodkih pred Carigradom poročajo, da so vojne operacije pri Cataldži popolnoma prenehale. Danes popoldne je potekel rok, tekom katerega mora izjaviti Turčija, ali sprejme pogoje premirja, ali ne. Medtem se Bolgari mrzlično pripravljajo za najenergičnejše prodiranje proti Carigradu, utrjujejo svoje pozicije, delajo okope in jih armirajo s težkimi pozicijskimi topovi. Vsak dan prihajajo nove bolgarske čete ter pričakujejo pred Cataldžjo tudi grške in srbske čete, ki naj sodelujejo pri nadaljnem prodiranju.

Sofija, 27. novembra. Predsednik bolgarskega saborja Danev se je baje izrazil, da je položaj za države Balkanske zveze zelo ugoden. Bolgarski delegat pri pogajanjih za premirje so baje včeraj izjavili turškim delegatom, da imajo do danes, srede popoldne ob pol 3. čas, da povoljno odgovore na zahteve Balkanske zveze. Če tega ne store, bodo Bolgari prekinili pogajanja in operacije se zopet prično z vso energijo.

Berolin, 27. novembra. »Morgenpost« je dobila danes ponoči brzojavko, ki pravi, da je Turčija sprejela pogoje Balkanske zveze glede premirja in da se sedaj vrše samo še pogajanja za definitivni mir.

Carigrad, 27. novembra. Porta razglašja, da zahteva Balkanska zveza predajo Odrina, Janine in Skadra, ter obljubo, da Turčija ne bo poslala novih čet iz Anatolije na obrambno črto pri Cataldži.

Carigrad, 27. novembra. Turški viri poročajo, da je Turčija sklenila,

zavrniti mirovne pogoje Balkanske zveze, ter da se boj nadaljuje z vso silo.

Odkritja »Matina«.

Pariz, 27. novembra. Veliko senzacijo vzbuja članek »Matina«, ki piše o razmerju Avstrije napram Balkanski zvezi, oziroma napram Turčiji. V tem članku pravi »Matin«, da ima v rokah brzojavke, ki jih je poslal Hilmi paša dne 26. novembra po svojem razgovoru z Berchtoldom v Carigrad. Hilmi paša je brzojavil, da mu je zunanji minister Berchtold izjavil, da je Avstrija odločena, si priboriti za vsako ceno veljavo na Balkanu in da hoče za vsako ceno varovati svoje pravice. Avstrija je odločena, da ne prepusti, da bi se odprle Dardanele Rusiji. Želi, da Turčija proti Rusiji demonstrira (Kako?) in nadaljuje vojno z balkanskimi državami.

Avstrijski in nemški vojni atašej sta poročala svojima vladama, da so sile Balkanske zveze izčrpane, zato svetuje Avstrija Turčiji, da mirovne pogoje odkloni. »Matin« pristavlja, da je stavila Avstro - Ogrska Turčiji tudi popolnoma formulirane predloge. Glasom teh predlogov prevzame Avstrija protektorat nad Albanijo. Oni teritorij v Makedoniji, kjer prebivajo takozvani Kucovalahi, naj bo neodvisen. Železnica Mitrovica-Skopje - Solun naj pride v avstrijske roke. Gospodarsko izkoriščanje Male Azije se prepusti Mali Aziji. V slučaju konflikta med trozvezi in tripelententno naj bo turško vojaštvo na razpolago trozvezi.

Da je izključen tak dogovor, ki nosi na sebi pečat budalosti, med Avstrijo in Turčijo, je jasno. Tako daleč niso šli niti predlogi poslanca Sternberga, ki so vzbujali splošno veselost v celi Evropi. Jasno je, da so to samo fantazije nekaterih nemških žurnalistov, ki dajejo svojim brzojavkam vinjeto iz Pariza. Sploh smo prinesli enake fantastične vesti tudi že snoči.

Boji pred Odrinom.

Milan, 27. novembra. Tukajšnji listi so dobili brzojavna zanesljiva poročila, ki pravijo, da boji pred Odrinom vedno bolj ponehavajo. Pač poskuša turška posadka na vse možge načine, da bi prodrla krog oblegalcev, ki se vedno bolj zožuje, toda vsi ti poskusi so zaman in stanejo Turke velikanske žrtve. Položaj v mestu mora biti naravnost obupen. Bolgari in Srbi ne prenehajo bombardirati mesta. V mestu vlada lakota in se širi epidemije. Vsak dan oboli in umrje veliko oseb za kolero. Ob izlivu Arde v Marico so poskušali Turki zavzeti grič, ki obkrožujejo utrdbo Papa Tepe. Podprli so napad infanterije z artilerijo. Toda zaman. Bolgari so otvorili nanje hud ogenj iz velikih oblegovalnih topov in Turki so morali razbiti bežati nazaj. Na bojišču so pustili mnogo mrtvih in ranjenih. Nasprotno pa se je posrečilo bolgarskim četam, da so zavzele dve utrdbi, in sicer Kaltan Tepe in Kuin Tepe. Bolgarska artilerija je tudi napadla vasi pred Odrinom Donjere in Ergeli, katere so zasedli Turki. Boj artilerije je bil tako uspešen, da je v kratkem turška posadka zbežala, obe vasi pa sta popolnoma zgoreli. Silno težeje akcijo pred Odrinom tudi velik poplav. Arda in Marica sta silno narasli in poplavlili vse bregove. Take povodnji tamonjši prebivalci že dolgo ne pomnijo.

Sofija, 27. novembra. Listi poročajo, da gori oni del mesta Odrina, kjer se nahaja sultanova mošeja. Srbske granate so mesto zažgale.

Srbi zasedli Drač.

Dunaj, 27. novembra. Po vesteh, ki jih je prejelo zastopstvo avstrijskega Lloydja, so Srbi včeraj zasedli Drač.

Belgrad, 27. novembra. Listi poročajo, da se je izvršil pri Izini, 8 km od Drača dinamični atentat na srbsko vojsko, ki je zahteval mnogo žrtv. Ubiti so bili tudi trije častniki. Atentator, ki je bil baje Avstrijec, je sam poginil pri atentatu.

Albanci.

Belgrad, 27. novembra. V okupiranem ozemlju je opaziti med Albanci živahno gibanje za prestop h krščanstvu, zlasti v pravoslavno cerkev. Vlada se temu protivi, ker noče spraviti gibanja na Balkanu v versko smer.

Grki na Kiosu.

Atene, 27. novembra. Na otoku Kiosu je divjal ves dan boj med turško posadko glavnega mesta in grškimi četami. V boj je posegla tudi grška mornarica ter obstreljevala z granatami mesto. Po grških poročilih so se morali Turki umakniti in so zasedli včeraj zvečer silne pozicije pred mestom. Grki se pripravljajo mesto zasesti.

Prochaska.

Belgrad, 27. novembra. Po informacijah, ki jih izdaja Pressbureau, je pričakovati, da se afera konzula Prochaska v kratkem mirno porav-

na in da ne bo imela nobenih komplikacij posledic. Konzul Edl je namenjen iz Skoplja v Mitrovico in Prizren, da preišče celo afero. Konzul Prochaska se mudi sedaj v Skoplju in so njegovi stiki z dunajskim kabinetom popolnoma neovirani. Baje namerava konzul Prochaska prihodnje dni odpotovati v Belgrad.

Dunaj, 27. novembra. Konzul Edl je sporočil dunajskemu zunanjemu ministrstvu, da bo poslal obširno brzojavno poročilo. Do danes popoldne zunanjemu ministrstvu še ni dobilo tega poročila. Dunajski listi dolže srbsko vlado, da zadržuje brzojavke.

Zlati križ za cerkev sv. Sofije.

Sofija, 27. novembra. Tu sem je dospel velik zlat križ, določen za novo cerkev Aleksandra Nevskega. Pravijo, da tega križa ne pritrjuje na cerkev sv. Aleksandra, marveč ga pošljejo bolgarski armadi pri Cataldži, da ga pri zavzetju Carigrada pritrjuje na kupoli Hagije Sofije. Iz istega vira se čuje, da dospe že tudi v Sofijo srbski kralj Peter. Od tu baje odputuje v bolgarsko glavno taborišče, da se svojočasno, skupno s carjem Ferdinandom udeleži svečanega vhoda v Carigrad.

Mirovno vprašanje.

Carigrad, 27. novembra. Včerajšnji ministrski svet je sklenil, direktno se pogajati zaradi mira. Rešid paša in Herana beg sta dobila nove instrukcije za mirovna pogajanja pri Cataldži.

Solun.

London, 27. novembra. Turški viri poročajo, da se je odločila Turčija, odstopiti Grški Solun ter da je nato sklenila z Grško posebne mir. (Vest je popolnoma neverjetna.)

Bolgarsko - romunska meja.

Bukarešta, 27. novembra. Politični krogi vedo zanesljivo vest, da je bolgarsko - romunski sporazum glede uravnave meje v Dobruži že gotov. V kratkem se odpelje v Bukarešto predsednik bolgarskega sabora Danev, ki ima glede tega vprašanja važna navodila in pooblastila od kralja Ferdinanda.

Dunaj, 27. novembra. Po informacijah iz zanesljivih političnih krogov, je dosežen med Romunsko in Bolgarsko v principu sporazum. Romunska vlada je sporočila bolgarski vladi svoje kompenzacijske zahteve, ki kulminirajo v tem, da naj Bolgarska preda Romunski teritorij od Sinare v ravni črti do Črnega morja. Bolgarska je baje to zahtevo v principu sprejela. Romunski delegat se nahaja sedaj v bolgarskem glavnem taborišču pred Cataldžo, kjer se vrše tozadevno važne konference s predsednikom bolgarskega sabora Danevom. Danev se odpelje, kakor smo že poročali, te dni v Bukarešto.

Situacija.

Belgrad, 27. novembra. Izvrstno informirani politični krogi zatrjujejo, da bo srbska vlada na avstrijsko demaršo glede Albanije in pristaniškega vprašanja odgovorila šele po končani vojni. Po vojni pa bo Srbija stavila predlog, da se tozadevno skliče evropska konferenca.

Dunaj, 27. novembra. Napetost političnega položaja je popustila. Včerajšnji, v obliki konstatacije zaviti, resni opomin oficijozne »Nord-deutsche Allg. Ztg.« je vplival kakor curek mrzle vode na razgrete možgane na vojno hujšajočih elementov. Avstrijska politika se pričinja obračati na razumnejša pota in računati za dejanskim položajem. Najdalekosežnejše važnosti je, da so naši državniiki opustili odpor proti odločitvi spornih vprašanj, da se ne protivijo več zahtevi, da naj se avstro - ogrski - srbski spor reši v sporazumu z Evropo eventualno tudi na evropski konferenci. Oficijozni članek »N. W. T.« piše:

Avstrija nima ničesar proti temu, da se reši albansko in pristansko vprašanje sporazumno z ostalimi veljicami, samo to zahtevajo avstrijski politiki, da se od druge strani ne zgodi nič, kar bi moglo onemogočiti mirno rešitev. Predlog za konferenco ne eksistira in bi ga Avstrija sprejela, le če se njene zahteve prijazno.

Pred par dnevi smo še slišali druge glasove. Politični krogi z zadovoljstvom naglašajo, da naznanja ta oficijozni članek preobrat v avstrijski politiki, oziroma povrnitev k treznemu in razumnemu presojanju položaja. Izboljšanje politične situacije potrjujejo tudi glasovi iz Berlina in Petrograda. Včerajšnja avdiencia avstrijskega veleposlanika v Petrogradu grofa Thurna je napravila na politične kroge najboljši vtisk ter se jako ugodno tolmači. V dunajskih političnih krogih prevladuje naziranje, da je za enkrat vsaka vojna nevarnost izključena in da se je sigurno nadejati, da bodo sporna vprašanja rešena mirnim putem.

Dunaj, 27. nov. N. W. A. pričaša oficijozen članek, ki pravi: Av-

zirano poročilo konzula Edla ni prispelo. Potrjuje se, da stoji Srbi tik pred Dračem, toda Srbi iz okupacije Drača ne smejo izvajati konsekvence, da bi postavili Avstro-Ogrsko pred fait accompli, ker Avstrija pod nobenim pogojem ne pripusti, da bi to pristanišče dobili Srbi. Če Srbija navzlic temu nadaljuje svoje prodiranje, dela to na lastno nevarnost, in razočaranje ne bo izostalo. Srbija bo morala iz Drača ravno tako kakor iz ostale Albanije.

Budimpešta, 27. nov. »Pester Lloyd« prinaša oficijozno noto, ki pravi: Avstro-Ogrska je v Belgradu odločno povedala, katero od Srbije željenih rešitev pristaniškega vprašanja Avstrija absolutno odklanja. Nevarno je v tem trenutku govoriti o slabosti Avstro-Ogrske monarhije in se zanašati na njeno popustljivost. To bi pomenilo največjo nevarnost za ohranitev miru.

London, 27. novembra. »Reuterjev biro« svari pred pesimističnim naziranjem o zunanjem političnem položaju ter pravi, da se ni zgodilo nič, kar bi upravičevalo bojazen.

Budimpešta, 27. novembra. V vladnih krogih se vrše priprave za bodočo trgovinsko pogodbo z Balkansko zvezo.

Brno, 27. novembra. Mati konzula Prochaska je dobila iz Skoplja od sina z dne 26. novembra brzojavko, ki se doslovno glasi: »Dospel srečno v Skoplje, pozdrav. Oskar.«

Nova afera.

Dunaj, 27. novembra. Današnja »Zeit« prinaša iz Belgrada poročilo o novi aferi, ki ilustrira način nemške politike. Nemški konzul Schlieben je, ko je prispel kralj Peter v Skoplje, razobesil, ne da bi se bil zmenil z ostalimi svojimi kolegi, na konzulatu nemško zastavo. Diplomatični krogi trde, da je ta posebna vlnudnost nemškega konzula Schliebena v zvezi z nemškimi gospodarskimi načrti na Balkanu. Nemčija se namreč trudi dobiti od Srbije koncesijo za veliko banko in razne druge gospodarske udobnosti. V zasledovanju teh svojih namenov je prišel nemški konzul Schlieben v nasprotje z nemškim poslanikom v Belgradu Griesingerjem, ki je solidaričen z avstrijskim poslanikom Ugronom. Zato je konzul Schlieben začel živahno agitacijo proti Griesingerju in ga hoče prisiliti, da odstopi.

Državni zbor.

Dunaj, 27. novembra. Danes opoldne se je vršila konferenca načelnikov strank. Nemci so hoteli, da sprejme zbornica še pred 18. decembrom, ko poteče veljavnost sedanje-ga provizoričnega poslovnika, definitivni poslovnik. S tem svojim predlogom so Nemci propadli. Zbornica nadaljuje razpravo o razredni loteriji.

Dunaj, 27. novembra. Zbornica je sprejela v drugem in tretjem branju zakon o razredni loteriji. Jutri se prične prvo branje proračunskega provizorija.

Konfiskacijska praksa v Ljubljani.

Dunaj, 27. novembra. Poslanec dr. Ravnikar je danes interpeliral v državnem zboru ponovno zaradi konfiskacijske prakse v Ljubljani.

Minister notranjih del proti dviganju denarja iz hranilnic.

Dunaj, 27. novembra. V današnji seji državnega zbora je minister notranjih del baron Heindl z ozirom na bojazen in na različne vesti, da bo država konfiscirala v bankah, hranilnicah in posojilnicah naložene denarje, izjavil, da so vse te vesti prazne izmišljotine, da je denar, naložen zlasti v hranilnicah, popolnoma varen, da politični položaj ne more vplivati na varnost v denarnih zavodih naloženih prihrankov in da nima nihče in nikoli, tudi v slučaju vojne pravice, da bi posegel po denarju, ki je naložen v hranilnicah, posojilnicah in bankah. Baron Heindl je nadalje naglašal, da je treba prebivalstvo posvariti pred neprevидnimi koraki, ki bi najbolj škodovali samo dotičnikom samim.

Mirna borza.

Dunaj, 27. novembra. Vzlic vzne-mirujočim vestem je razpoloženje na borzi popolnoma normalno in trdno.

Avdiencia.

Dunaj, 27. novembra. Cesar je sprejel danes ob 1/4 na 8 v avdienci nadvojvodo Fran Ferdinanda, ki je ostal pri cesarju do pol 9, takoj nato je sprejel šefa generalnega štaba Schemua, ki je ostal pri cesarju do 9. Nato je bil pri cesarju do 10. vojni minister Auffenberg in sta bila sprejeta v avdienci od pol 11 do pol 12 zunanji minister Berchtold in ogrski domobranski minister Hasaj.

Nemško zločinstvo. — Dliš po Čen-stohovu.

Dunaj, 27. novembra. V tukajšnjem samostanu Mehtaristov so odkrili velikanski škandal. Menihi

so imeli duhovnika Rafaela Baranca skozi 26 let zaprtega v njegovi celi. Lezal je zanemarjen in na celem telesu gnojen 26 let. Poln je bil mrčesov in vsled živinske brutalnosti svojih katoliških bratov že na pol zblaznel. Prepeljali so ga v bolnišnico, ter je uvedena proti zločinskim menihom sodna preiskava.

Češke finance.

Praga, 27. novembra. Lani se je pojavil načrt, da naj da bančni konsorcij češkemu deželnemu odboru na razpolago sredstva za deželno gospodarstvo. Vsoto, za katero je šlo, naj bi bile zložile skupno praške banke. Če bi se bila dosegla delazmožnost deželnega zbora, naj bi se ta vsota pokrila iz davkov, eventualno iz posojila, ki bi ga bilo treba najeti. Ta načrt pa se je razbil, ker ni hotela deželna banka prevzeti garancije, plačlati to posojilo, če bi banke odpovedale svoj delež. Od tedaj je bilo težavno dobiti denar za češko deželno gospodarstvo, vendar pa se je posrečilo deželni banki končno posredovati za višje obresti posojilo iz fonda »Splošnega penzijskega zavoda za nastavljenec« v Pragi.

Protiruske demonstracije.

Lvov, 27. nov. Včeraj so se vršile tu velike socialistične in dijaške demonstracije. Množica je prepevala narodne pesmi in je hotela prodreti pred ruski konzulat. Nato so poljski dijaški poskusili prodreti pred uredništva staroruskih listov in pred ruski društveni dom. Tudi to demonstracijo je policija preprečila.

Ogrski parlament.

Budimpešta, 27. novembra. Pred ogrskim parlamentom je prišlo do sila burnih prizorov. Kakor običajno, je parlament zastražilo orožništvo in policija. Opozicijski poslanci so hoteli prodreti kordon. To se jim pa ni posrečilo. Vsled tega so začeli zmerjati stražo in klicati: Svinje, kolera naj pride nad vas, Tiszovi prasci in kar je več takih ljubeznivih psov. Policija je opozicijske poslance prepodila izpred parlamenta, nakar so poskušali ti od zadnje strani prodreti v kuhinjo, kar se jim pa tudi ni posrečilo. Nato so odšli v svoj klubov lokal. Zbornica je izvolila danes poseben odsek za revizijo poslovnika.

Poslanec Kovacs.

Budimpešta, 27. nov. V seji ogrskega državnega zbora dne 7. jun., v kateri je izvršil poslanec Kovacs svoj revolverski atentat na grofa Tizso in potem poskusil izvršiti samomor, je streljal tudi poslanec nacionalne delavne stranke Ertsey. Kroglja je izgrešila svoj cilj in je zadela tik posl. Kovacs v tla. Državno pravdnštvo je stvar preiskalo, pozneje pa preiskavo ustavilo, češ, da je poslanec Ertsey streljal šele, ko je izvršil posl. Kovacs atentat na Tizso.

Ekumenski patriarh v Carigradu.

Carigrad, 27. nov. Ekumenski patriarh v Carigradu Joakim leži v agoniji.

Carigrad, 27. nov. Kot kandidata za ekumenski patriarhat v Carigradu imenujejo smirenskega metropolita Christostoma in kalcedonskega metropolita Germanosa.

Nemški državni zbor.

Berolin, 27. nov. Socialno-demokratska stranka bo interpelirala danes v nemškem državnem zboru zaradi zunanje politike.

Francoske zbornice.

Pariz, 27. nov. Parlament je v debati o proračunu notranjega ministrstva sprejela z 269 proti 266 glasovom predlog, s katerim se odpravljajo mesta podprefektov kljub temu, da sta notranji minister in poročevalec naglašala, da se mora ta institucija vzdržati.

Ruske priprave.

Varšava, 27. nov. Državni uradniki, ki ne spadajo v rezervo, so dobili poziv, da naj v najkrajšem času naznanijo, na kateri del bojišča hočejo v slučaju vojne biti transferirani. Ta poziv je baje strogo tajen.

Revolucionarno gibanje na Rumem.

Petrograd, 27. nov. Iz Helsingforsa poroča »Novoje vremja« da dokazuje proces zaradi vtihtapljanja orožja in streliva po članih finskega revolucionarnega društva, kako intenzivno nadaljuje društvo svoje delo. Revolucionarno gibanje se baje vedno bolj širi.

Uporni ruski mornarji.

Petrograd, 27. nov. Včeraj ponoči so ustrelili v Sebastopolu 11 mornarjev, ki so se bili uprli. Pri 6 upornih vojakih se je izpremenila smrtna obsodba na dosmrtno prisilno delo.

Ruska vojna mornarica.

Petrograd, 27. nov. Ruska »Brzojavna agentura« poroča, da se bo ruska дума bavila v eni prihodnjih sej z vladno predlogo, ki jo predloži

mornariško ministrstvo na podlagi že dovoljenega pomorskega programa. Vlada predloga zahteva za leto 1913 naslednje kredite: 103 milijone rubljev za nove vojne ladje, 47 milj. rubljev za armacijo, 29 milijonov za zgradbo pristanišč in 26 milijonov za tekoče stroške.

Rusija in Kitajska.

Petrograd, 27. nov. Rusko časopisje konstatira soglasno, da se je rusko-kitajsko razmerje znatno poslabšalo in da je razmerje stopilo v kritičen stadij. Po Petrogradu krožijo vesti o tajnih pogajanjih med Kitajsko in Japonsko. Kitajska je baje obljubila Japonski velike teritorialne kompenzacije, če gre Japonska s Kitajko proti Rusiji.

Peking, 27. nov. Ministrski predsednik Lučenghorang je izjavil ruskemu poslaniku v Pekingu, da so dobile proti Kobdu korakajoče kitajske čete povelje, da se naj ustavijo. V zadnjih dneh je odšlo mnogo kitajskih čet na Mongolsko.

Honkong, 27. nov. Tukajšnji Kitajci dvigajo iz sovraštva proti Rusom svoje vloge iz Rusko-azijske banke.

Petrograd, 27. novembra. Mladi kitajski cesar je nevarno zbolel. (Opomba ured. — Bivša kitajska rodbina se imenuje še danes cesarska rodbina in ji je ta naslov zajamčen od kitajske republike.)

Lausanski mir.

Rim, 27. novembra. Parlament je včeraj zopet pričel s svojim delom. Ministrski predsednik je predložil zakonski načrt glede ratifikacije lausanskega mira. Izvoljena je bila posebna komisija, da pregleda mirovno pogodbo.

Vojvodska rodbina Canalejas.

Madrid, 27. novembra. Zbornica je soglasno sprejela zakonsko predlogo, ki daje rodbini bivšega ministrskega predsednika Canalejasa vojvodstvo ter jo sprejema med španske grande. Za predlog so glasovali tudi socialistični poslanci.

Izpred Odrina.

(Pismo Srba iz bolgarskega glavnega taborišča.)

Res, riž ni pesniški termin, kakor citrona in oranža, toda za to pokrajino je kultura riža karakteristična.

Riž sicer ni edina južna biljka, ki tu uspeva, nasprotno, pod tem podnebjem rase vse, kar uspeva na severni obali Sredozemskega morja.

Pišete mi, da je pri vas sneg do kolena in pravi zimski mraz. Tega si ne morem predstavljati. Pomislite samo, kako je danes v Mustafi paši, odkoder vam pišem. Solnce, gorko kakor meseca julija, pripeka tako, da so naši vojaki jeli odlagati kožuhe in oprsnike, tkane iz velblodje dlake...

Topli, skoro julijski dnevi so tu. Nahajamo se tik pod utrdkami Odrina in ker je toplo, naravnost nebeško vreme vlada povsodi kljub bližini odrinskih utrdb največelejše razpoloženje. Povsod petje, povsod humor. V dovtipih so zlasti nedosegljivi naši Belgradčani II. poziva, ki doslej še niso stali v ognju in katerim se lahko prigradi ta neprijetnost, da se bodo vrnil v Belgrad, ne da bi se dejansko udeležili kakega boja.

Čudna stvar. Nikjer se še ni potrošilo več municije, kakor tu, a nikjer se vojaki ne čutijo varnejše, kakor tu.

Vzrok temu je, da se več ali manj strelja v zrak, zakaj kakor so Turki varni v svojih, iz armiranega betona zgrajenih utrdbah, tako se čutijo varni tudi zavezniški voji v svojih improviziranih pozicijah.

Kakor sem že javil, je pretekel že skoro teden, odkar smo na naši strani prenehali z napadi.

Nam se ne mudi in na vsak način mi lažje čakamo, kakor oni, ki so obkoljeni in oblegani v Odrinu. Mi bomo one v Odrinu preje dočakali v svoji sredini, kakor oni nas. In da oni ne čakajo več radi, je dokaz to, da so po dvodnevnem odmoru in čakanju, da jih mi napademo, pričeli oni z napadi.

Vsako noč ob 2. ali 4. zjutraj prične topovska godba iz Odrina. — Casih tudi zvečer in trajajo vso noč. Dne 15. in 16. novembra je bila kanonada najlutejša.

Turki se vedno iadrno umaknejo v trdnjavo, čim opazijo našo artilerijo.

Koliko je mrtvih in ranjenih na turški strani, ni mogoče dognati, ker spravijo Turki do zore vse svoje ranjence in mrtvece v mesto.

Na srbski strani imamo od početka naših operacij do danes nekaj čez 200 mrtvih in ranjenih. Odslej bo število mrtvih in ranjenih še manjše, ker tudi mi nismo novinci v fortifikaciji, povrh pa imamo za fortifikacijo tako čas, kakor potrebne priprave.

Gotovo je, da je izstreljene desetkrat več artilerijske municije, kakor je žrtev.

Samo v slučaju konjeniškega izpada Turkov iz Odrina ali našega odločilnega naskoka na trdnjavo je pričakovati več žrtev. A to bi bil tudi konec Turkov v Odrinu.

Te dni je naša vojska grdo potegnila Turke. Vsako noč namreč skušajo Turki s pomočjo reflektorjev dognati, kje se nahajajo naši voji. Te dni ob noč je naša vojska na desnem bregu Marice na raznih mestih zakurila ogenj in markirala taborišče. Turki so počakali do 3. zjutraj, da so se do dobra odpeli, potem pa so vdrli iz trdnjave ter pričeli s strahovito kanonado na domišljeno taborišče. V tem trenutku so zavezniški voji navalili z boka na Turke ter jim zadali strahovite izgube. Turki so se z največjo hitrostjo umaknili.

Na Cataldži se bije že štiri dni odločilna bitka. Mi v Mustafi paši ne moremo pravočasno izvedeti za izid te bitke, toda eno je gotovo, da bo ta bitka odločilna tudi za Odrin.

Ako Bolgari tam ne zmagojo in si ne napravijo pota v Carigrad, potem pač ni izključeno, da pride na površje ona struja med bolgarskimi vojkovodji, ki zahteva, da se izvrši naskok na Odrin ter se uniči turška vojska in mesto.

Torej Cataldži posvetite vso svojo pozornost: Ako tamkaj naši zaveznički ne bodo uspeli, se bo obleganje Odrina pričelo s podvojenim silo, potem pa bomo z združenimi močmi udarili na Carigrad, ki se na noben način ne more obraniti!

Gospodarstvo.

— Kot najidealnejši način varčevanja in prikladnejše preskrbljenosti za starost in družino priporočamo življensko zavarovanje. Tozadevno nudi posebno banka »Slavija« s svojimi prikladnimi razkazili in vsem zahtevam odgovarjajočimi pogoji največje ugodnosti. Priporočati življensko zavarovanje je ravno v današnjih napetih casih največjega pomena, kajti banka »Slavija« ves zavarovani kapital, ne da bi bilo treba plačevati kako doklado ali višjo zavarovalnino tudi onim, ki padejo v vojski ali umro vsled ran, zadobljenih v vojski. Ker se sprejemajo vojna zavarovanja le tako dolgo, dokler ni proglašena mobilizacija, priporočamo, da se vsak interes pravočasno obrne glede pojasnil na generalni zastop banke »Slavije« v Ljubljani.

— Ribarski krajevni odbor za Kranjsko in Ljubljani prosi ribarske opravilce, naj mu naznanijo zadnji čas do konca decembra njih zahteve po postrvskem zarodu in po postrvskih mladcih, da bo mogel oceniti, koliko takega gradiva naj pripravi za l. 1913. Poleg množice, katero zahteva opravilčenec, naj naznani tudi vrsto postrvi, li zahteva domačih (trutta fario) šarenih ali pasanih američanskih (trutta iridea) ali zlatarčic, ki se imenujejo tudi rdeče postrvi (salmo fontinalis), in katere proge svojega ribarskega okraja namerava nasaditi. — Dalje, ki zahteva zarod t. j. postrvice, ki še niso povzile ves rumenjak in šele pričenjajo uživati hrano, ali odgojene mladice. Zarod se zaračuna z 10 K za 1000 — tržna cena je obče 16 K za 1000. Zarod je spuščati v male toke studenčine, stalne travniške vodne proge i. e. ali pa vsaj tam, kjer so se postrvi drstile in ne nahaja obilo večjih rib. Odgojene mladice, katerih tržna cena v jeseni, je odgovorno velikosti od 5 do 10 cm za 100 (sto) ribic 16 do 20 K, prepušča podpisani odbor v korist ribarskim okrajem za polovico tržne cene. Ukajenih iker odbor ne more odajati, kjer je položaj za dobavo rib plemenk sedaj še neugoden, ter mora odbor ukajlene ikre še sam kupovati (po 5 K 50 v 1000). — Za odbor Franc Gallé.

Izpred sodišča.

Izpred tukajšnjega porotnega sodišča.

Prepir vzrok poboja. Janez Strgar 26let star drvar, pristojen v Gorje, se je dne 6. oktobra t. l. v Pogačnikovi gostilni v Krnici prepiral z Antonom Zvanom. Ko je Strgar odšel, klical je Strgar, Zvana naj pride ven, če ima korajžo. Obdolženec je ta ključ štirikrat ponovil, nakar je prišel Zvan držeč v roki steklenico in tanko palčico. Ko ga je Strgar zagledal, zakadil se je vanj, z roko je sunil dvakrat proti njegovemu obrazu ter mu zadal lahko vrezino najbrže z nožem. Nato je pobral precej debelo poleno, ter z njim udaril Zvana s tako silo po glavi da se je takoj na tla zgrudil. Obdolženec ga je hotel še enkrat udariti po glavi, a je to preprečil krčmarjev sin France Potočnik. Zvan je na posledici udarca vsled krvavitve možgan na otropenju možganov umrl. Janez Strgar ki je bil popolnoma trezen, se izgovarja s silobranom.

Porotniki so zanikali soglasno vprašanje glede uboja, in z devetimi proti tremi glasovi tudi vprašanje glede prekoračenja silobrana, nakar je sodišče obtožena oprostilo.

Izpred porotnega sodišča v Novem mestu.

Novo mesto, 26. novembra.

Roparski umor na semliški gori.

Kake pol ure nad Semičem ob jugovzhodnem hrbtišču Gorjancev blizu gorskega sedla Vrčice (Kupmatel) stoji raztreseno selo Gaber. V eni posamezno stoječih koč je bivala 80 let stara vžitkarica Neža Jurman, ki si je za svoja stara leta prihranila nekaj denarja. Svojo malo izbico je delila z dninarico Nežo Jakše. Ženski sta živeli v skromnem zadovoljstvu, dokler ni prišla nad nji žalostna usoda. Neža Jakše se je namreč začetkom junija v gostilni pri Lazarju na Prelogah seznanila z železniškim delavcem Maksom Erhartom, doma iz Donavice pri Ljubnem (Zg. Stajersko). Ta 26 let stari Erhart je za take ženske precej prikupljive vnanjstvi in tako sta se kmalo po tistem srečanju začela rada imeti. Erhart je navadno delal po noči v predoru med Prelogami in Semičem. Ob nedeljah pa je imel navado obiskovati svojo znanko Nežo Jakše. Starša Jurman sama je bile vesela tega fanta in še sama mu je odpirala, da je hodil vasovat k njeni sosedovki. Tako je prišel tudi v noči od nedelje na ponedeljek med 23. in 24. junijem potkat na okno. Stara Jurman mu je odprla, nakar je tisto noč prebil v sobi teh žensk. Zjutraj pa sta oba zaljubljenca odšla vsak na svoje delo. Pri razhodu mu je Neža Jakše še povedala, da se pred nočjo gotovo ne vrne domov. Erhart pa je pred odhodom iz hiše staro Jurman zaprosil za 1 K, ki mu jo je ona radovoljno dala. Pri tem pa je fant videl, da ima starka v mošnjičku več denarja. Za pogled na tuje blago je bil usodepoln. Sklenil je sam pri sebi se tega denarja polastiti. Zato mu je ravno prav prišlo, ko je njegova ljubica se izjavila, da je pred nočjo ne boče domov. Napotil se je na Preloge, kjer je po raznih gostilnah popival celo popoldne in še čez popoldne. Zapravil je ves denar in še dolžan ostal. Rekel pa je v neki gostilni, da gre zdaj nekam denar iskat. Vrnil se je na Gaber ter tam dobil stanko zunaj pred hišo. Po kratkem razgovoru gresta v hišo, ker je on rekel, da se ima nekaj važnega z njo pomeniti. Sedla sta k mizi in on si je natočil iz litra vina nekaj požirkov. Kar pride na dan z zahtevo, naj mu starka izroči njen denar. Starka je odgovorila, da mu denarja ne da, ker mu nič dolžna ni. Na to je on odšel vun, zaprl vežna vrata, vzel v veži motiko in ko stopi notri, lopne dvakrat ali trikrat kar je pač mogel po glavi nič hudega slutete starke, ki se je bila med tem, ko je on šel po motiko, da izvrši svoj satanski načrt, presedla od mize na posteljo, kjer je navadno ležala Neža Jakše. Takoj po prvem udarcu je starka omahnila nazaj ter se vsa okrvavljena ter nezavedna zgrudila po postelji. Erhart je mislil, da je starka umorjena. Segel ji je v žep iz katerega je privlekel 2 mošnjička, v kojih je bilo 64 K gotovine. Ko je bilo tudi to dovršeno, je odšel, vežna vrata zaklenil, vsaj mislil je, da jih je zaklenil, a v razburjenosti je zaobrnil ključ, ne da bi bila vrata zaprta. Ključ je vzel seboj ter ga med potjo na Preloge proč vrgel. Prišel na Preloge, je začel zopet popivati, poplaval je tudi svoje dolgovce, tako da mu je od oropanih 64 K ostalo še 36 K.

Drugi dan je hotel pobegniti z izgovorom, da ga dva Hrvata preganjata, ker ju je ovalil pri železniškem zgradbenem vodstvu. Toda prišlo je drugače. Ko se je njegova znanka zvečer vrnila oomov, je našla stanko v krvi ležečo na njeni postelji. Starka ji je povedala, da jo je Lorenc — za takega se je Erhart izdal — najbrže z nožem, s kojim se je med razgovorom pri mizi igral, napadel, nato oropal in odšel. Stvar je prišla še tisto noč na njesa orožništva, za katero pa je bilo težko med tolikimi delavci zaslediti pravega, posebno ker se je pri ženskah v Gabru izdal pod drugim imenom. Konečno pa se jim je vendarle posrečilo že naslednjega dne dobiti pravega storilca. Ker je storilec svoje dejanje priznal, bi bil prišel že pred zadnjo poroto. Obdolžen bi bil le radi težke telesne poškodbe v zvezi z ropom.

Prišlo pa je drugače. Starka je po napadu sicer okrevala, toda zdrava od tedaj ni bila več. Napad z motiko po glavi je povzročil tudi pod lobanjo krvavljenje, ki se je strdilo v kepo, kar je povzročalo opetovano onesveščenje. Tako se je sredi meseca avgusta en dan trikrat onesvestila in padla, pri čemer je krvava kepica v možganih začela zopet krvaveti. Ta pritisk na možgane je povzročil otrpljenje možganov. Ženska je morala ostati v postelji in dobila še pljučnico. Ko je državno pravdnštvo zvedelo za poslabšani položaj starke, jo je pustilo še enkrat zaslišati. Čez dva dni potem je umrla na — pljučnici in sicer je smrt nastopila dne 11. septembra, torej skoro po 3 mesecih. Ker pa je bila ta — z ozirom na napad — nenavadna smrt v vzredni (kavžalni) zvezi s prvotnim

vzrokom poškod bena glavi, torej z roparskim napadom, je bil Erhart to pot obtožen radi roparskega umora.

Obtoženec svojo krivdo v polnem obsegu prizna. Z ozirom na njegovo nemško narodnost, se razprava vrši nemško. Med razpravo se eden porotnikov javi, da ne razume nemški. Vsled tega se važnejši del razprave prestavlja tudi v slovenščini.

Zanimivo je bilo, ko je predsednik obtoženca vprašal, kaj je takrat mislil, ko je nasproti starke sedel pri mizi. „Welchen Entschluss hatten Sie in diesem Augenblick?“ — Obtoženec na glas: „Die Alte zu ermorden!“ Predsednik: „Warum?“ Obtoženec: „Damit ich ihr das Geld nehmen kann.“

Priča je bila samo ena zaslišana in sicer Erhartova ljubica Neža Jakše.

Po kratkem posvetovanju je prvomestnik porotnikov g. Anton Klinc razglasil krivdorek: obe vprašanji: na umor in rop soglasno z da! Drž. pravdnik predlaga smrtno obsodbo. Zagovornik prijavi ničnostno pritožbo, češ, da porotni senat ni ugodil njegovemu predlogu na stavljenje 3. dodatnega vprašanja, na poskus umora in ker je predsednik svoj resume govoril samo nemško.

Ob 4. uri popoldne predsednik razglasi obsodbo na smrt na višlakah. Obtoženec je sprejel obsodbo čisto mirno.

Darila.

Upravištvu naših listov so poslali:

Za „Ciril in Metodovo društvo“ Katinka Gustinova v Trebnjem 10 K, mesto cvetja na krsto blagopokojni gospe Mariji Ferjanovi v Jesenicah.

Za „Rdeči križ balkanskih držav“

„Gospodarsko in napredno društvo v Zagorju ob Savi“ 441 K 10 v, (polo smo izročili odboru „Rdečega križa“), Minka Perko, postajenka, soproga v Vidmu pri Krškem 47 K 10 v, nabrala od videmskih Slovencev, Mimi Bavedkova, učitelj v Leskovcu pri Krškem 53 K 30 v, nabrala med Leskovčani, (polo smo izročili odboru „Rdečega križa“), Jakob Kovač v Preserju 2 K, Albin Dolenc iz Razdrtega pri Postojni 9 K 51 v, pošilja omizje v gostilni g. Filipa Kavčiča, kot stare „Razdrške narodne korenine“, Ivan Krajnik nadučitelj v Kozjem 3 K, pošilja pokojni: oče Ivan — mati Terezija — in žena Uršula Krajnik, V. a razred na liceju v Ljubljani 11 K 70 v, Iv. Menart, črevlj. mojster nabral v Rudniku pri Ljubljani v veselji družbi v gost. pri „Marinku“ 4 K in v gostilni pri „Jesih“ 7 K, (živel vrlj rodoljub) in uslužbenci na St. Peterski mitnici v Ljubljani 7 K 20 v. Skupaj 585-91 K. Živel nabiralci in darovatci!

Slovinci in Slovenke!
Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda.

se iskreno zahvaljuje bratu Josipu Seidlu za naklonjenih 20 K mesto venca na krsto br. Adolfa Petrina.

Današnji list obsega 10 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 23. novembra: Frančiška Ozimek, rejenka, 5 ur, Sv. Florjana ulica 13.

Dne 24. novembra: Neža Ježek, hiralka, 76 let, Radeckega cesta 11.

Dne 25. novembra: Ivan Rožič, pleskarski pomočnik, 28 let, utonil v Gradaščici za Kolezijo. — Fran Orožen, c. kr. profesor, 59 let, Sv. Petra nasip 37. — Marija Mrhar, užitkarica, 50 let, Radeckega cesta 11.

V deželni bolnici:

Dne 22. novembra: Jera Lotrič, žena tovarniškega delavca, 65 let. — Viktor Pestotnik, delavec, 52 let.

Dne 24. novembra: Ivan Deter, trgovski sodnik, 27 let. — Maksimilijana Topolovšek, rejenka 16 dni.

Veš kaj, Pavel, lepa reč!

Prav res sem mislil, da za istino zbolim. Pa sem použil 18 kosov sodenskih pastilj in se v bolnici čutim že precej boljše. Odslej mi pa sodenic ne sme več zmanjkati in redno se jih bom navadil, ker male stvarce prehlajo tudi odvrčajo. Fayeve pristne sodenske mineralne pastilje se po K 1-25 dobivajo po vseh lekarnah, drogerijah itd.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dunajske borze 27. novembra 1912

Metodski papirji.	Dinar	Slagava
4% majeva renta	83—	83 20
4 1/2% srebrne renta	86 50	86 70
4% avstr. krona renta	83—	83 20
4% ogr.	83—	83 20
4% avstr. kreditna posojila	—	94 50
4% k. o. železn. dož. banke	86 65	86 65

Srečke iz l. 1860	441—	453—
„1864“	617—	629—
„1868“	282—	294—
„zemeljske l. izdaje“	260—	272—
„II.“	232—	244—
„ogr. hipotek.“	233 50	245 50
„dun. komunalne“	474—	486—
„avstr. kreditne“	469—	481—
„ljubljanke“	66—	72—
„avstr. rdeč. križa“	49—	55—
„ogr.“	29—	35—
„banke“	25—	29—
„tudi“	205—	211—

Goldes.	425—	429—
Ljubljanske kreditne banke	599 50	600 50
Avstr. kreditnega zavoda	493—	494—
Dunajske banke družbe	99 70	100 70
Južne železnice	667—	668—
Državne železnice	952 75	953 75
Alpine-Monten	333—	338—
Celške silekorne družbe	263—	264—
Zivnostne banke	—	—

Valute.	11 42	11 47
Cekini	118 30	118 60
Marki	96 12	96 32
Franki	94 75	94 95
Lire	253 25	254 25
Rubliji	—	—

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 27. novembra 1912.

Termin.

Pšenica za april 1913	za 50 kg	12 02
Rž za april 1913	za 50 kg	10 53
Oves za april 1913	za 50 kg	11 08
Koruzna za maj 1913	za 60 kg	7 80

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 366-2 Srednji zračni tlak 736 mm

nov.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
26.	2. pop.	739.0	3.0	brezvetr.	jasno
„	9. zv.	739.0	—1.6	sl. svzh.	„
27.	7. zv.	726.6	—4.9	sl. jvzh.	megla

Srednja včerajšnja temperatura 0.3°, norm. 1.3°. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Razumite

neskončno važnost dobrega posebnega učinkovanja Odela: medtem ko druga ustna in zobna čistila dolinejo samo kratki hipoc med izplakovanjem, učinkuje Odel še dolgo po snatjenju zob. Ta posebna lastnost Odela zadržuje razvijanje zobe umljuje hisanje v ustih.

+

Pisateljsko podporno društvo javlja tužno vest, da je njegov mnogoletni član in odbornik, gospod

prof. Franjo Orožen

preminul 26. novembra 1912, ob 5. zjutraj.

Večen mu spomin!

4260

+

„Društvo slovenskih profesorjev“ naznanja tužno vest, da je nagle smrti umrl njega član in prvi predsednik

4259

prof. Fran Orožen.

+

Osrednji odbor Slovenskega Planinskega društva v Ljubljani javlja tužno vest, da je njega mnogoletni velezaslužni načelnik, gospod

Fran Orožen

c. kr. profesor

v torek, dne 26. novembra t. l. preminul. — Navdušenemu ljubitelju slovenske zemlje in vrlemu tovarišu ostani blag spomin.

4262

Kupujte in zahtevajte edino le

CIRIL in METODOV ČAJ

je najboljši.

47

Glavna zaloga pri Prvi slov. zalogi čaja in ruma na debelo v Ljubljani, Rožna ulica šte. 41.

Dve opekarnici

prva z eno krožno pečjo, druga z dvema krožnima pečema, druga peč opremljena s stroji, obe s potrebnim inventarjem in zemljiščem v neposredni bližini 4257 kolodvora v Sisku

se prodasta prostovoljno

obe skupaj ali vsaka posebej pod ugodnimi pogoji. Ponudbe s 5% jamčevino je vložiti do konca t. l. na podpisani zavod, kjer se tudi izvedo natančnejši pogoji.

Pučka štodionica d. d. v likvidaciji v Sisku.

Najboljše za želodec.

Lekarnarja Schaumanna

4073

želodčna sol in želodčne pastilje

je 30 let preizkušeno sredstvo proti vseh vrst želodčnim boleznim, motenju prebave in shujšanju.

Schaumannova želodčna sol škatljica K 150. Želodčne pastilje omarica K 150. Razpošilja po povzetju od 2 škatljic naprej lekarna Schaumann, Steckeran pri Dunaju. — Dobiva se po vseh lekarnah in drogerijah.

Primeren učinek.

Narodna knjigarna v Ljubljani

priporočila sledeče knjige:

- Beš iz Razora.** Povest. Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 vin., s pošto 20 vin. več.
- na Karenina.** Roman. Ruski spisatelj Lev grof Tolstoj. Cena broš. 6 K 40 vin., vez. 8 K 40 vin., s pošto 30 v. več.
- Bela krizantema.** Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 1 K 60 v., vez. 2 K 60 v., s pošto 20 vin. več.
- Beli rojaki.** Povesti. Spisal E. Gang. Cena broš. 2 K 50 vin., vez. 3 K, s pošto 20 vin. več.
- Ben Hur.** Roman iz Kristusovih časov. Spisal L. Wallace. Cena vez. 4 K 50 v., s pošto 30 v. več.
- Brodkovski odvetnik.** Roman. Češki spisal V. Beneš-Sumavsky. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 vin. več.
- Cez trnje do sreče.** Roman. Spisal F. Senčar. Cena broš. 1 K 20 vin., vez. 2 K 20 vin., s pošto 20 v. več.
- Dvajset let pozneje.** (Nadaljevanje Treh mušketirjev.) Cena broš. 6 K, vez. 8 K, s pošto 20 v. več.
- Gospa Judit.** Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 2 K, vez. 3 K 20 v., s pošto 20 v. več.
- Greh in smeh.** Zabeležene in oslovljene kratke povesti. Zbral Tinček Hudaklin. Cena 1 K, s pošto 10 v. več.
- prof Monte Christo.** Roman. A. Dumas. Cena broš. 8 K, vez. 12 K, s pošto 20 v. več.
- Hiša Marije Pomočnice.** Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 2 K, vez. 3 K 50 vin., s pošto 20 v. več.
- apec Jernej in njegova pravica.** Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 1 K 40 v., vez. 2 K, s pošto 20 v. več.
- izlet v Carigrad.** Spisal Anton Aškerc. Cena 80 v., s pošto 90 v.
- Kako pišejo ženske.** Francoski spisal M. Prevost. Cena 4 K, s pošto 20 vin. več.
- Knjiga za lahkomišelnice.** Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 2 K 10 vin., vez. 3 K 50 vin., s pošto 20 v. več.
- ralj Matjaž.** Zgodovinski roman. Spisal Fran Remec. Cena broš. 2 K, vez. 3 K, s pošto 20 v. več.
- Sera nos a malo.** Zgodovinski roman. Spisal Vladimir Vesel. Cena broš. 1 K 40 v., vez. 2 K 20 v., s pošto 20 v.
- Ljubezen in junaštva strahopetnega praporščaka.** Zgodovinska povest. Cena broš. 80 vin., vez. 1 K 60 v., s pošto 20 v. več.
- Ljubezen Končanove Klare.** Zgodovinski roman. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 v. več.
- Mali ljudje.** Spisal Milan Pugalj. Cena broš. 3 K, vez. 4 K, s pošto 20 v. več.
- Mali lord.** Roman za mladino in odrasle. Angleški spisal F. H. Burnett. Cena broš. 1 K 60 v., vez. 2 K 60 v., s pošto 20 v. več.
- Mali vitez.** Zgodovinski roman H. Sienkiewicza. Cena broš. 7 K, vez. 9 K 50 vin., s pošto 20 v. več.
- Matil.** Roman. Ruski spisal Maksim Gorki. Cena broš. 4 K, vez. 5 K, s pošto 20 vin. več.
- Mina.** Socialen roman iz ljubljanskega življenja. Spisal A. P. Rušič. Cena broš. 1 K 20 v., vez. 2 K, s pošto 20 v. več.
- Muhoborci.** Spisal Fr. Milčinski. Cena broš. 2 K 50 v., vez. 3 K 50 vin., s pošto 20 v. več.
- Najhujši sovražniki.** Spisal Rado Murnik. Cena 60 vin., s pošto 70 vin.
- Narodni kataster Koroške.** Spisal Ante Beg. Cena 60 v., s pošto 70 v.
- Naša vas.** Spisal A. Novačan. Cena broš. 3 K, vez. 4 K 50 v., s pošto 20 v. več.
- Nina.** Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 2 K, vez. 3 K 50 vin., s pošto 20 vin. več.
- Ob zori.** Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 3 K, s pošto 20 v. več.
- Oliver Twist.** Angleški spisal Charles Dickens. Cena broš. 5 K, vez. 6 K 20 v., s pošto 30 v. več.
- O dostojnosti.** Spisal Rozman. Cena 70 v., s pošto 80 vin.
- Opatov praporščak.** Zgodovinski roman. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 80 v., vez. 2 K 70 v., s pošto 20 v. več.
- Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu.** Spisal Valentin Zerin. Cena 3 K, s pošto 3 K 20 v.
- Pol litra vipavca.** Spisal D. Feigel. Cena broš. 1 K 80 v., vez. 2 K 60 v., s pošto 20 v. več.
- Polom.** Zgodovinski roman iz nemško-francoske vojne. Spisal E. Zola. Cena broš. 5 K 60 v., vez. 6 K 80 vin., s pošto 30 vin. več.
- Ponižani in razžaljeni.** Roman. Ruski spisal F. M. Dostojevski. Cena broš. 3 K, vez. 4 K 20 v., s pošto 20 v. več.
- Potop.** Zgodovinski roman H. Sienkiewicza. Cena broš. 6 K 40 v., vez. 8 K 40 v., s pošto 20 v. več.

Poljudna pravna knjižnica:

- I. zvezek: Zakon o dovoljevanju poti za silo K — 40.
- II. in III. zvezek: Predpisi o železniških in rudniških knjigah K — 80.
- IV. in V. zvezek: Pristojbine olajšave ob konverziji v kajiznih terjatev K — 80.
- VI. — X. zvezek: Predpisi o razredbi in uredbi ter o zloži zemljiš K — 2.
- XI. in XII. zvezek: Predpisi zoper okvaro poljščine za Kranjsko, Koroško, Gorisko, Istro, Trst in Stajersko K — 80.
- XIII. in XIV. zvezek: Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih notarskih spisih K — 80.
- XV. zvezek: Županstvom izročena opravila sodišč K — 40.
- XVI. zvezek: Pristojbine o zapuščinah K — 80.

Povesti dr. Iv. Tavčarja.

Pet knjig. Cena broš. 13 K 50 vin., vez. 16 K 50 vin., s pošto 20 v. več.

Prava in nepravna ljubezen.

Povest. Spisal Blaž Pohl. Cena broš. 1 K 60 v., vez. 2 K 50 vin., s pošto 20 v. več.

Prešernov album.

Uredil Anton Aškerc. Cena 2 K 40 v., s pošto 2 K 60 vin.

Quo vadis?

Zgodovinski roman H. Sienkiewicza. Cena vez. 5 K 50 vin., s pošto 30 v. več.

Rodbina Polaneških.

Zgodovinski roman H. Sienkiewicza. Cena broš. 10 K, vez. 13 K, s pošto 20 v. več.

Rdeči smeh.

Ruski spisal Leonid Andrejev, preložil Vladimir Levstik. Cena broš. 1 K 40 vin., vez. 2 K 40 vin., s pošto 20 v. več.

Skušnjave Tomaža Krmežljavčka.

Spisal Sepetavec, 2 zvezka. Cena broš. 2 K 40 v., vez. 3 K 20 v., s pošto 20 v. več.

Slike in revolucije.

Ruski spisal M. Arcibašev. Cena broš. 1 K 60 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 v. več.

Slovensko gledališče.

Spisal A. Trstenjak. Cena 2 K, s pošto 20 v. več.

Slovensko-nemška meja na Koroškem.

Spisal Ante Beg. Cena broš. 1 K 40 v., vez. 2 K 40 v., s pošto 20 v. več.

Socijalizem.

Spisal V. Knaflič. Cena 4 K, s pošto 30 v. več.

Stara devica.

Povest. Spisal J. Oblak. Cena broš. 60 v., vez. 1 K 60 v., s pošto 20 v. več.

Strahovalci dveh kron.

Zgodovinski roman v dveh delih. Spisal Fr. Lipič. Cena broš. 2 K, vez. 4 K, s pošto 40 v. več.

Stiri ruske slike.

Cena broš. 60 v., vez. 1 K 60 v., s pošto 20 v. več.

Trije mušketirji.

Zgodovinski roman. Spisal A. Dumas. Cena broš. 5 K, vez. 6 K 80 v., s pošto 20 v. več.

Udovica.

Povest iz 18. stoletja. Spisal I. P. Tomič. Cena 1 K 60 v., s pošto 20 v. več.

Uho in sluh.

Poljudno znanstvena razprava. Spisal dr. Jos. Rakež. Cena 20 v., s pošto 30 v.

Undina.

Povest. Francozi spisal André Thewaut. Cena 90 v., s pošto 1 K.

Ustoličenje koroških vojvod.

Spisal Ante Beg. Cena 30 vin., s pošto 40 v.

Vaška kronika.

Povesti iz Dolenjske preteklosti. Spisal Ivan Lah. Cena broš. 1 K 70 v., vez. 2 K 70 v., s pošto 20 v. več.

Vinjete.

Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 3 K 60 v., vez. 4 K 60 v., s pošto 20 vin. več.

V naravi.

Izbrani spisi Frana Erjavca, uredil dr. G. Sajovic. Cena 1 K 20 v., vez. 1 K 70 v., s pošto 20 v. več.

V študentovskih ulicah.

Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 v. več.

Volja in moč.

Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 2 K, vez. 3 K, s pošto 20 v. več.

Za križem.

Spisal Iv. Cankar. Cena broš. 3 K, vez. 4 K 50 v., s pošto 20 v. več.

Zaobljuba.

Povest. Hrvatski spisal F. Becić. Cena broš. 1 K 80 v., vez. 2 K 60 v., s pošto 20 v. več.

Zadnji rodovine Benalja.

Roman iz kranjske preteklosti. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 50 vin., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 v. več.

Zbirka citatov in aforizmov.

Uredil Slavko Klepec. Cena broš. 2 K 50 v., vez. 3 K 30 v., s pošto 20 v. več.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman H. Sienkiewicza. Cena 4 K 50 v., s pošto 30 v. več.

Zbrani spisi Josipa Jurčiča.

11 zvezkov. Cena vsakemu zvezku broš. 1 K 20 v., vez. 2 K s pošto 20 v. več.

Zbrani spisi Janka Kersnika.

Pet knjig. Cena broš. 25 K, vez. 30 K, s pošto 20 v. več.

Zbrani spisi Frana Levstika.

Pet knjig. Cena broš. 21 K, vez. 27 K, s pošto 20 v. več.

Zgodbe iz doline šentflorjanske.

Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 2 K, vez. 3 K, s pošto 20 v. več.

Zločin in kazn.

Roman. Ruski spisal F. M. Dostojevski. Cena broš. 10 K 50 v., vez. 13 K, s pošto 20 v. več.

potnika — inkasanta.

Prosilci s kavicjo imajo prednost. Ponudbe s sliko in zahtevki pod „Nedodnost 1913“ na upravništvo „Slov. Naroda“. 4256

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetju Iv. Bonač v Ljubljani. Cena slike 5 kron. 372

Trgovski pomočnik

19 let star, zdrav, več vsakemu študentskemu poslu, že 4 let bil zaposlen na Kranjskem, želi zaradi izvežbanja v nemškem jeziku biti nameščen v Ljubljani ali kakem kranjskem mestu. Kdo, pove upr. »Slovenskega Naroda«. 4363

Kras elegantne pojedine je

altenburško grajsko vino

(Altenburger Schlosswein).

Specijalna znamka c. kr. privilegirane vinske veletrgovine Chamrath & Luzatto, Dunaj-Nussdorf.

Najfinejše namizno belo in rdeče vino.

Dobiva se v vseh prvovrstnih delikatesnih trgovinah, hotelih in gostilnah.

Baczewski-likér

LVOV

Dobiva se po vseh boljših trgovinah. — Cenovnik zastoj in poštne prosto. — Zastopnik: Fran Schantel, Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 12. ::

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

naznanja, da je

zvišala obrestno mero do preklica:
vlog na tekoči račun

proti 30 dnevni 5 0/0 proti 60 dnevni 5 1/2 0/0
:: odpovedi na :: odpovedi na 5 1/2 0/0

počenši s 15. novembrom t. l.
Ravnateljstvo.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

3331 **Krasne novosti zimskih oblek in površnikov**

domačega izdelka.

Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence.

Najnižje cene.

Solidna postrežba.

Priporočamo našim

:: gospodinjam ::

KOLINSKO CIKORIJ

iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani

334

P. n. občinstvu se priporoča

3616

velika zaloga pohištva lastnega izdelka,

iz finega suhega lesa, najmodernejši izdelek za hotele in vile, posebno se priporoča novoporočencem v nabavo popolne hišne opreme. Za vse izdelke jamči

Matej Gogala, mizar na Bledu.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

P. n. gg. sodavičarjem

priporoča svoje prvovrstne sadne arome in izvlečke (brez dodatka kemičnih ali sintetičnih primesi) za izdelovanje izbornih šumečih limonad kakor: peneta jagodovka, jabolčni biser, kristalna citronada, malinovka itd. Pri naročitih najfinejših kakovosti naj se navede varstvena znamka „Zlatocvet“.

Z odličnim spoštovanjem

2689

Potnik Srečko

destilacija rasti, in sadnih arom ter ekstraktov itd., Ljubljana, Slomškova ul. 27.

4235

Spreten

mesarski pomočnik

se išče za zunan.

Vvraščanja na posredovalnico služb Novotny, Dunajska cesta št. 14.

Proda se

4261

bencin-motor

10—12½ HP, prav dobro ohranjen. Kje, pove upravištvo »Sl. Naroda«.

Polo

najboljše tekoče kovinsko čistilo.

Zaradi gospodarjeve bolezni se prodaja

hiša v Ljubljani

ki se dobro obrestuje, po jako ugodnih pogojih.

4214

V hiši je gostilna ter velike prostorne kleti (gostilniška koncesija ostane na hiši). Hiša je za vsako podjetje pripravna. Pojasnila daje Karel Balland, Ljubljana, Vodovodna cesta 2.

Potrebujem

nadmlinarja

ki je že v večjih mlinih delal in je vešč slovenskega in nemškega jezika ter zna malenkostne stvari tudi sam napraviti kar k mlinu spada. Oglase na g. Weiss Bela, mlinar v Belatinu, Ogrsko. Plača po dogovoru. Neženje ni imajo prednost.

4236

Več ličnih vil

v Ljubljani in na Stajerskem je na razpolago

4253

po jako nizkih cenah.

Prodajo se radi družinskih razmer. — Pogoji ugodni. Več se izve v pisarni Peter Matelič Ljubljana, Skofja ulica št. 10, telefon št. 155.

Teodor Kunc

Ljubljana, Prešernova ulica št. 5 I. nadst.

Damski modni salon

Izdelovanje najfinejših angleških kostumov, paletotov, franc. toalet itd.

Prodajam voz landauer,

polpokrit, eleganten, s štirimi posebnimi gumijevimi kolesi,

lepe sani

4238

vse v najboljšem stanu. Dalje prodajam angleške komate in opravo, sedla, odeje, zvonce za sani, kakor tudi razne stvari za konje in kočijaže. Oglasiti se je pri Filipu Supančiču, Šubičeva ul. št. 5, v Ljubljani.

NAZNANILO!

NAZNANILO!

Vljudno naznanjam, da sem v Postojni v hiši gosp. Bajca št. 225

otvoril podružnico zaloge pohištva

ter se vljudno priporočam slav. obč. Postojne in okolice za mnogobrojni obisk. S spoštovanjem

4215

Martin Klemenčič, strojno mizarstvo.

Wrhanika št. 112.

Postojna št. 225.

Kedosežne in od poznavelejših edikovane so

Karla Planinška

prva ljubljanska veleprežarna za kavo.

Dobivajo se v pražarni na vogalu Dunajske ceste — Sodne ulice in v moji trgovini s specerijskim blagom Dunajska c. 6.

14 dni!

14 dni!

Popolna razprodaja

vseh vrst zaostalih klobukov

za dame in deklice po čudovito nizkih cenah, samo v modnem salonu Stuchly-Maschke, Židovska ul. št. 3.

Primerna darila za Miklavža, božič in novo leto.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Popravila točno in ceno.

V. Parma

Balkanska koračnica

za klavir

ki se je igrala prvič 24. t. m. v slovenskem deželnem gledališču in ki je žela tako buren aplavz, da se je morala ponoviti, je ravnokar izšla v založbi

Narodne knjigarne.

Dobi se jo v vseh knjigarnah tu in na slovenskem jugu.

Cena K 1'20, s poštnino 10 v več.

Kaj naj gostilničar stori

da si obdrži obrt na višku?

Svoje goste mora pridržavati z umetniško glasbo!

Naši

Atlantic
Orchestrion
Phonoliszt
Clavist
Universal
Helios

4255

priskrbe gostilničarju

gotove dohodke in

stalno rastoč promet.

LUDVIK HUPFELD d. d.

Dunaj, VI., Mariahilferstr. 3.

Največja in najpomembnejša tvornica klavir igrajnih instrumentov. 1500 uradnikov in delavcev. 53 prvih odlik. — 100 patentov in varstvenih pravic.

Nova iskustva na polju očiščenja odvodnj.

(Dalje.)

K temu se je pridružilo še mnenje, ki se vidi na prvi pogled pravilno. Reklo se je, taka gorska reka, kakor je Izar, vsebuje tako močno zrak v vodi in s zrakom tudi kisika, in velika množina raztopljenih organskih snovi, ki so reki primešane, se mora s tistim kisikom sežgati ali oksidirati in se pretvori v neškodljive spojine. No, to pa prav nič ni res. To se je trdilo enostavno iz opazovanja, da taka voda vsebuje res veliko kisika. Kakor hitro pa poskušate ugotoviti ta dogodljaj kemično, boste našli, da ne obstoja, da se da komaj v kakem akvariju dokazati, kjer je mogoče ustvariti veliko bolj ugodne pogoje za taka dogajanja in da tudi precej daleč nizdol ni nastopil použitek kisika v vodi, ki bi bil vpoštevati. To so bili pravzaprav oni činitelji, katerim, kakor smo videli, nedostaja odločen pomen, kakor so ga vpoštevati Pettenkofer in njegova šola kot najbolj merodajnega za samočiščenje vode. Vse sklepanje tedaj na tej podlagi, posebno od Pettenkoferja narekovan predpis, da se mestno odvodnje 15krat izredčeno sme (toliko izredčeno) brez pomisleka odvajati v reke; vsi ti predpisi slonijo na popolnoma zmotenem nazoru in so torej brez vsake vrednosti.

Nadaljno mnenje, katero so si napravili o samočiščenju vodovja, je tudi Pettenkoferjeva šola bolj natančno izpeljala, mnenje, ki se že bliže podaja tja na biološko polje; s tem se pa bomo pozneje bavali. Ti biološki dogodljaji, ki pretvarjajo organske snovi, zmogljive gnilosti in vrenja, so odvisni od dela bakterij.

Zato, da bi bili ti dogodljaji res posebnega pomena za samočiščenje vodovja, zato se navedeno nahajajo prav odlični dokazi iz preiskovanj Pettenkoferjevih učencev. Preiskali so množico bakterij Izarske vode nad Monakom, potem takoj pod vtokom monakoveškega odvodnja in potem nizdol po reki. Izkazalo se je, da vsebuje Izarska voda nad Monakom normalno množico bakterij, kakoršna pristaja navadno čedni vodi, in da se je množina bakterij po vtoku odvodnja monakoveškega mesta na več kakor tisočkrat pomnožila. Dalje se je izkazalo, da se je množina bakterij po primeroma kratkem toku sedmih do osmih kilometrov izdatno zmanjšala in da je kakih 30 km nizdol Monakovega pri Freisingu ta bakterijska množina padla na stoter del one, ki se je izkazala blizu pod Monakom.

Ker je bila reka Izar preiskana po navedenih načelih pri Freisingu in tako pod Monakom, so strnili ta dva pojavi in rekli: Izar je takoj toliko kakor očiščen, vsebina bakterij se je močno znižala, torej so bakterije merodajni pojav, ki nam daje merilo za presojo stopnje očiščenja vode. Čimveč je bakterij v vodi, temveč je voda onečiščena in čimbolj je voda čista, tembolj so bakterije zginele, ker ne najdejo več tiste množine hranilnih snovi, katerih potrebujejo za njihovo neomejeno množitev.

Tako sklepanje se je skazalo kot popolnoma napačno. Prvič se ni vpoštevalo, da se dovaja z mestnim odvodnjem, ki obstoja pretežno iz kuhinjskih in staniških odpadkov, vodi nebrojna masa bakterijskih oblik, ki nikakor niso prilagojene žitju v prosti vodi, oblike, ki živijo v človeškem črevesu, ki pa v mrzli vodi nikakor ne morejo najti njim potrebnih življenjskih pogojev.

Dalje se ni pomislilo, da povzročajo solnčno obsevanje merodajni činitelji, da tedaj solnčno obsevanje pomeni večji del bakterij, ki se nahajajo na površju vode. Dalje se ni vpoštevvalo, da je bilo vsled vsedanja v vodi prostoplavajočih delcev in drobcev veliko bakterij potegnjenomehanično k tlom — tako vsedanje se lahko napravi tudi umetno, če se n. pr. vodi primeša fino razdeljene ilovice. Slednjič se ni vpoštevvalo, da nudijo mrzlo in hitro tekoče vode za vse bakterije v obče najneugodnejše pogoje za množitev, da tedaj množenje ne more tako hitro nastopiti in nadaljevati kakor v stoječi in pregrevajoči se vodi. Tudi vedno dotekajoča čista voda izredča neprenehoma vsebino bakterij, da jih je v posameznih vodnih prostorih vedno manj.

Nahaja se tedaj pri Freisingu veliko manj bakterij, kakor takoj pod Monakom. To pa še nikakor ni dokaz, da so se gnilosti snovi zmanjšale. Sistematiške preiskave biološke štabije v Monakovem so tudi nasprotno dokazale, da je namreč vsebina gniljivih zmožnih snovi pri Freisingu večja, kakor pod Monakom — iz vrvkov, katere hočem le namigniti.

Eden vzrok je, da mehanična sila reke razdrgne in zdrobi debeleje v vodi se nahajajoče mase blata in jih tako bolje ispere (izluži), da postane

raztopljena tem večja, čimdalje teče reka. Jako naporne preiskave Pettenkoferjevih učencev, posebno gospoda profesorja Prausnitzja, ki so se trudili takim potom razjasniti samočiščenje reke Izar, so se popolnoma izjalovile. Če se tedaj potrudimo preiskovati tako onečiščeno reko kakor je Izar od vrha do dna in sicer tam, kjer je odgovorno prirodi res mogoče kaj najti, moramo vpoštevati bregova in tla, ker tako deroča voda kakor je Izar in Donava, vsebuje v tekočem valu toliko kakor prav nič. Tekoči val je neploeden, ne vsebuje nikakoršnih organizmov in jim ne nudi življenjskih pogojev, za obstoj in za množitev. Kar se organizmov najde v tekočem valu, to je prišlo vanj slučajno po kaki katastrofi (neizgodi) in zato bo tudi dotični individui poginili.

Resnično in bogato življenje obstoja le na tleh in na bregovih, in tukaj se najdejo tudi elementi, kateri po novih preiskovanjih res tvorijo samočiščenje.

Če preiskujete Izar ali tla te reke pod Monakom na različnih krajih, najdete kakor sem rekel velike plasti blata. Če izrežete iz tega blata z otlom valarjem, ki ima premer navadnega kroznika, kos plasti vun, boste našli v njej približno dva milijona komadov 2 do 3 cm dolgega črvička, ki spada v vrsto Tubifexa.

Zdaj lahko pojmujejo ali bolje težko si je predstavljati, kolika je množina te črvičje vrste v toku onečiščene reke Izar. Vsekakor se lahko ceni množina te živali na stotine centov, in kdor se je seznanil z načinom življenja te živali, se ne bo motil, če trdi, da te živali povzijejo in prebavijo sleherni dan veliko tisoč kilogramov organskih nestopljivih snovi in pretvorijo v živočeh snov.

Samočiščenje vode obstoja tedaj, kakor sem skušal predstaviti s temi priprostim izglezi, v tem, da se prevodijo neživljene organske snovi v oživljeno snov, v živalsko in rastlinsko telo. Za rastopljene organske snovi, ki tvorijo navadno glavno množino onečiščenja ni to prevajanje tako enostavno, da bi to mogel podrobno zaspravljati. Stvar je — nkratno in v glavnem označeno — taka, da učinkujejo organske snovi nekako tako, kakor gnoj, kot živilo za rastline i. s. rastline nižje vrste, ki zamorejo take snovi sprejemati neposredno, ki pa zopet tvorijo hrano za nižje živalstvo, za infuzorje črviče itd. ti pa zopet za hrano večjih živalskih individvij, za male košarčke, ki se komaj še vidijo s prostim očesom, za črve in žuželke, slednje pa zopet služijo ribam za hrano.

Največji del v vodi dovedenih organskih snovi se mora po prirodo nem, nemotenem toku stvari pretvoriti v ribje meso. Da so res organizmi ono, kar izvršuje samočiščenje, dokazujejo preiskave umetno prirejenih naprav za očiščenje t. j. bioloških teles, (Tropikörper, Fallkörper); to so stavbe, katere napravimo z odločnim namenom dati tem organizmom kar največ mogoče prostora, priložnosti in dobrih pogojev za njih ploditev in pomnožitev, v katere spuščamo potem neочиščeno z gnilobo preobloženo odvodje in iz katerih odteka spodaj čista, neveč gniljiva zmožna voda. Žive stvari v taki stavbi obstojajo približno iz istih oblik, vrst in plemen, kakor živeče stvari, katere smo na tleh ali ob bregu onečiščene reke spoznavali. Od onih v reki se ločijo le v tem, da odpadejo neugodni pogoji reke, namreč močan tok, ki provzroča, da v največjem delu reke, ki ga voda izpolnjuje, ti organizmi ne morajo bivati, ker jih ta močan tok naprej drvi. V čistilni stavbi pa to odpade, zato se nahajajo oblike v večji množini in očiščenje se vrši veliko bolj in hitreje, kakor v reki.

Kdor vse te pojave zbere skupaj, si bo ali bi si moral sam domisliti, kakši pogoji bodo najboljši za samočiščenje vode. To bo voda, v kateri ni mrzlot, torej stoječa voda, ki se dobro pregreje, kateri celi kubični obseg je prikladen bivanju vseh mogočih živali in rastlin, t. j. voda v porabljava za očiščenje. Samočištilna moč take vode je gotovo večja kakor tekoče in to je tudi dejansko tako. Pravzaprav smo to vsi že davno vedeli, ampak si nismo dovolj pojasnili. Tak eksperiment se nam je nudi od nekda v vaškem ribniku. Tak vaški ribnik, ki se nahaja sredi vasi in gnojšč in hlevov vasi, sprejema vedno od vseh strani dotoke, ki so ogromno prenašeni z organskimi, gniljivimi zmožnimi snovmi v toliki meri, da bi se celo higijeni ne upal speljati jih v tako reko. V takem vaškem ribniku se ne dogajajo gniljiva, tu se pretvarja vsa množina gniljivih zmožnih snovi nemoteno v bogato živalstvo in rastlinstvo. Tak vaški ribnik je sedaj zelen od neizmerne množine malega zelenega okraha, zdaj je gost poln malih košarčkov. Na vsak način je preobložen z hrano za ribe in že davno nam je znano, da morejo producirati baš ti vaški rib-

niki toliko krapovega ali glinakovega mesa, kakor navadni ribnik nikdar. Producira štiri do petkrat toliko, kakor najboljši ribnik za krape. Sedaj zopet vidite, da je res kar sem preje trdil, da se namreč skoraj vsa množina organizmov, katere sem označil za samočištilce vod, na vse zadnje pretvori v ribje meso. Čim večja je samočištilna moč vode, temveč zamore producirati ribjega mesa, in čimveč je rib v ribniku, temveč onečiščenja mu smete dojavljati, ne da bi se bilo treba bati škodljivih posledkov. Mi vemo vsi, da zamore producirati stoječa voda veliko več ribjega mesa nego tekoča, posebno tekoča mrzla voda.

Ta prevdaranja so privedla do tega, da se je sklenilo poskusiti one veliko prostora zahtevajoče stavbe za čiščenje organskega odvodnja nadomestiti s poskusom tako odvodnje enostavno očistiti v ribniku in tako izvesti ne le očiščenje ampak dobiti poleg še veliko množico ribjega mesa kot potranski produkt. Ti poskusi, katere je v glavnem moj častiti učitelj profesor Hofer v Monakovem prvi v večjem merilu izpeljal, so imeli popoln in res presenetljiv uspeh. Hofer je te poskuse skozi več let nadaljeval v malem merilu. Čistil je vse odvodnje iz hiš velike umobolnice s približno 300 prebivalci v malem ribniku za krape, dobil je dober prirastek na krapih in gnilja nezmožen odtok vode. Enake uspehe dobil je z odvodjem pivovarn, žganjaren itd., da se je našlo slednjič mesto, ki se je ohrabilo izročiti mu precejšno zemljišče in potreben denar, da naj poskusi to stvar v večjem merilu. To mesto je Strassburg v Elzasu. Seveda se ne more zahtevati, da bi Strassburg takoj zemljišče kakih 100 hektarov prilagodil in draga dela dal izpeljati vsa hkrati, ampak pripravljen je za sedaj svet 3 ha, potrebnih vodovod, nakratko vse potrebno za poskušno in pod nadzorstvom profesorja Hoferja so se ti poskusi pred dvema leti pričeli.

(Dalje prihodnjic.)

Spominjajte se dijaškega društva „Domovina“.

„Nuisol“
od
Bergmanna & Co. Dečim o. L.

je in ostane prej ko slej nedosegljivo v svojem popolnoma naravnem barvanju las in brade.

V zalogi v plavi, rjavi in črni barvi. — Cena steklenici K 250. Dobiva se pri A. Kanc, drogerija in fris. O. Fetting, Frankheim. 695

**HITRO
NAPREDOVANJE LE NA
PRISTNEM**

PALMA
KAVČUK PODPETNIKOM

Sirolin 'Roche'

ušestlji kašelj, naduho in celo zastarelo pljučne katere uspešno ozdrav. tok pospešujoči, blagolastni

Sirolin 'Roche'

najboljše varstvo proti jetiki. Sirolin 'Roche' inči pljuča, razkraja in razkužuje.

V lekarni zahtevajte Sirolin 'Roche'

Zlata svetinja
Berolin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kozm. čistilo za zobe

Seydlin

trdelj: O. SEYDL
Stritarjeva ulica 7.

Dobiva se povsod.

Dr. J. Z., zobozdravnik, Moravska Ostrava. Natančno in temeljito sem preizkusil Vašo ustno vodo in Vaš zobni prašek, ki ju že dolgo rabim sam kakor tudi moji bolniki, zato Vam z veseljem izražam svoje mnenje: Ustnih vod in zobnih praškov se nahaja veliko, toda v resnici dobrih je zelo malo. Bolniki naj se torej poslužujejo le onega sredstva, o katerem je preizkušeno in večletna raba izpričala, da je v resnici dobro. In ta je: **Seydlin**.

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las
deluje najboljšje priznana

Tanno-chinin tinktura za lase

katera okrepuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica z navodnim 1 krono. Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinal. vin, specialitet, najfinjših parumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka
v Ljubljani Rosljova cesta št. 1.

polet novozgrajenega Fran Jožefovega jubi. mostu. 17

V tej lekarni dobivajo zdravila tudi člani bolniških blagajin južne železnice c. kr. tobačne tovarne in okr. bolniške blagajne v Ljubljani.

Najboljša in najzdravejša

barva za lase in brado

je dr. Drallea „NERIL“, ki daje sivim in pordečim lasem njih prvotno naravno in zdravo barvo. Dobi se svetla, rjava, temnorjava in črna v steklenicah z navodilom po 2 K, velike po 4 K, pri

Štefan Strmoli
Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

Lasne kite, podlage in mrežice vseh vrst; gledališčne in toaletne potrebščine itd.

Posebna specialiteta likerja.

Posebna specialiteta likerja.

Sirolin 'Roche'

ušestlji kašelj, naduho in celo zastarelo pljučne katere uspešno ozdrav. tok pospešujoči, blagolastni

Sirolin 'Roche'

najboljše varstvo proti jetiki. Sirolin 'Roche' inči pljuča, razkraja in razkužuje.

V lekarni zahtevajte Sirolin 'Roche'

Mesečno sobo

za takoj

4247

iščeta dva zakonska.

Ponudbe na upravnštvo »Slov. Nar.«.

Meblovana soba

s posebnim vhodom, 3234

se odda za 20 kron mesečno.

Vpraša se Emonska cesta št. 2.

Trgovski pomočnik

mešane stroke (tudi manufakturni), želi službe. — Nastopi lahko takoj.

Ponudbe pod 4211

„Vesten“ na upravnštvo »Sl. Narod«.

Mesečna soba

se odda s 15. decembrom

s popolnoma posebnim vhodom. Kopalna soba na zaspologu. Na željo tudi s hrano. Več se izve 4198

v Gledališki ulici št. 7/II. 9.

Lokal

na vogalu Kongresnega trga in Vegove ulice (sedaj uradniško konsumno društvo)

se odda v najem s 1. februarjem 1913.

Natančneje se izve 2095

v pisarni stavbenika g. Roberta Smielowskega, Rimska cesta 2.

J. Zamljen

čevlarski mojster

v Ljubljani, Gradišče 4

izvršuje vsa čevlarska dela do najfinjših izvršitve in priporoča svojo zalogo

storjenih čevljev.

Izdeluje tudi prave gorske in telovadske čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera iproslan čevljev. 245

Stavbne parcele

na Dunajski cesti v Ljubljani pred delavskimi hišami in na Glincah takoj ob mestni meji na Tržaški cesti, vse z najlepšo lego so po izbiri za primerne cene

na prodaj.

Več se poizve pri lastniku Jos. Tribuč, na Glincah 37. 2416

Mojih 8 otrok

ki izgledajo zdravi in čvrsti, je moja žena po mojem navodilu vzgojila s **Sladnim čajem**. To naznanjam jaz Ub. pl. Trnkóczy, lekarnar v Ljubljani. Tega dejstva mi ne ovrže nihče. — Na stotine mater mi je hvaležnih, ker so sledile mojemu zgledu, ki sloni na **štirinajstletni izkušnji**. Sladni čaj kot živilo za otroke, ki se mu primeša nekoliko mleka, sladkorja, je **varstvo dojenčev**, čigar raba jih dela odporne ter **otroške bolezni** skoro izključuje ter učinkuje brezhibno, prvovrstno. — Prehrana s sladnim čajem, znamka Sladin stane polovico manj kakor pri vsakem drugem hranilu. Zoperni, dragi aparat Soxhlet odpade. Zadostuje navadna sesalna steklenica. **Sladni čaj**, pripravljen po dr. pl. Trnkóczyju, je brezdvomno na torišču prehranitve otrok in narogospodarske varljivosti pridobitev prve vrste. Kri, moč, zdravje, mirne živce, mirno spanje, 50% prihranka na denarju, najboljši zajtrk, dosežajo, dobe tudi odrasli, ki namesto neredine, razburiljave kave, čaja, pijo sladni čaj, znamka »Sladin«. Posebno priporočljivo za **bolnike in slabotne**. 3721

Dobiva se v lekarnah, drogerijah, tudi pri trgovcih. Sladnega čaja, znamka Sladin, pripravljene po dr. pl. Trnkóczyju, ni zamenjavati s sladno kavo, Tvoriška zaloga pri lekarnarju pl. Trnkóczyju v Ljubljani, Kranjsko. Po pošti najmanj 5 zavitkov franko 4 krone, poštni zavoji za 5 kg s 15 zavitki vsebine 10 kron franko z obratno pošto. Na Dunaju v lekarnah:

Trnkóczy, V., Schönbrunnerstrasse 109; III., Radetzkyplatz 4; VIII., Josefstadtstrasse 25; v Gradcu: Sackstrasse 4.

Pozor! Od jutri naprej se prodaja Trgovci! galanterijsko blago in pletenine

iz konkurne mase Ludovika Dolence v Prešernovi ulici pod tvorniški cenami.

PRVO KRANJSKO PODJETJE

za izvrševanje umetnega vezenja in trgovina ročnih del
J. Repše & I. Jeršek

Ljubljana — Kongresni trg št. 5 — Ljubljana.
Zaradi velike zaloge se pričeta dela prodajajo po tvorniških cenah.
Izvrševanje društvenih zastav in trakov ter vseh cerkvenih paramentov. Belo vezenje in predtiskarija.
Občezane nizke cene. Ugodni nakup božičnih daril. Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Oči mu veselja žarijo in zadovoljno se smehlja

naš papa pri vživanju škodelice kave, napravljene iz **Frankove Perlo-rži**, znamke: **Perlo**.

Slastni vonj vabi k vživanju. Izborna je kava za zajutrek in malico, pripravljena z najboljšo, zrnatej kavi po okusu najbolj slično rženo kavo: **Perlo**.

Mala primes „pravega: **Frankovega**: kavinoga pridatka“ napravi tako kavo še močnejšo in jačjo. 708-1.

SIJAJNA ZMAGA!

v damskih raglanih. — Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 10 K naprej, ki so stali preje od 40 K do 60 K. — Istotako znižane cene raglanov, zimskih sukenj in oblek za gospode.

„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič, Mestni trg št. 5.

Vinski trgovci, pozor!

Prav na periferiji ljubljanskega mesta je še zelo nova 4208

HIŠA

z lepimi prostornimi kletmi prav po ugodnih pogojih radi odpotovanja na prodaj. Natančnejše se poizve na **Rimski cesti št. 11.**

Pozor! Pozor!

Naznanjani sl. občinstvu, da sem preselila gostilno v novo urejene prostore v **Kolodvorski ulici**, kjer se sprejemajo sedaj tudi abonenti. Točijo se raznovrstna najboljša vina, dobe se gorka in mrzla jedila, ter so na razpolago domače:

krvave in jeitne klobase.

Za obilen obisk se priporoča

Beti Orehek,

gostilničarka, „Gostilna Newyork“.

KLOBUKI

moderno nakiteni, 3375
oblike, kakor vse potrebščine za modistke
prodaja najceneje
M. Horvat, Ljubljana, Stari trg 21.
Popravila točna in ceno.

Trboveljski kosovni premog

100 kg K 280—K 336.

Trboveljski kockovni premog

100 kg K 264—K 320.

Trboveljski orehovni premog

100 kg K 248—K 3—.

Češki salonski zvezdni briketi

znamka P. B., izvrstno gorivo, 100 komadov K 160—K 180. 3882

Trda in mehka bukova drva

v polenih in nacepljena dobavlja točno

L. Schiffer, Ljubljana, Dovo-

vozna cesta, tir Južn. železn.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1912.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.

Odhod.

6-52 zjutraj. Osebn. vlak na Kranj, Trzica, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, Št. Vid ob Glini, Dunaj.

7-32 zjutraj. Osebn. vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.

9-09 dopoldne. Osebn. vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin.) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]

11-30 dopoldne. Osebn. vlak na Kranj, Trzica, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.

1-31 popoldne. Osebn. vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.

3-32 popoldne. Osebn. vlak na Kranj, Trzica, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec.

6-35 zvečer. Osebn. vlak na Kranj, Trzica, Jesenice, Trbiž, Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vllissingen, (London), Celovec, Linc, Dunaj.

7-44 zvečer. Osebn. vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.

10-00 po noči. Osebn. vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzensfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.

Prihod.

7-23 zjutraj. Osebn. vlak iz Trsta, Gorice, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Ber-

lina, Draždan, Prage, Linca, (Londona) Vllissingena, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka, Trzica, Kranja.

8-59 zjutraj. Osebn. vlak iz Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega,

9-51 dopoldne. Osebn. vlak iz Trbiža, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Dunaja, Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka.

11-14 dopoldne. Osebn. vlak iz Gorice, Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Trzica, Kranja.

3-00 popoldne. Osebn. iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

4-20 popoldne. Osebn. vlak od Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Linca, Celovca, Solnograda, Franzensfeste, Beljaka, Trzica, Kranja.

7-00 zvečer. Osebn. vlak iz Jesenic z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Dunaja, Linca, Celovca, Kölna, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Franzensfeste, Beljaka, (direktni voz Solnograd-Opatija-Reka).

8-15 zvečer. Osebn. vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Trzica, Kranja.

9-13 po noči. Osebn. vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

11-33 po noči. Osebn. vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Celovca, Beljaka, Kranja

Postaja: Ljubljana drž. kolodvor.

Odhod na Kamnik: 7-27, 11-50, 3-12, 7-15, (11-00 ob nedeljah in praznikih).

Prihod iz Kamnika: 6-42, 11-00, 2-41, 6-15, (10-30 ob nedeljah in praznikih).

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Za Miklavža.

Spisi za mladino.

Amicis E. Miklavčič, Srce	1'60	2-1
Andersenove pravljice za mladino	—	1-1
Brezovnik Anton, Zakaj? — Zato!	—	—60
Brezovnik Anton, Zvonček	—	1'50
Brinar Jos., Medvedji lov. Čukova gostija	—	—80
Burnett, Mali lord. (Lord Fauntleroy)	1'60	2'60
Campe - Majar Hr., Odkritje Amerike	—	2-1
Dimmik J., Avstrijski junaki	1'50	1'80
Gangl, Zbrani spisi za mladino I. zvezek	—	1'50
Gangl, Zbrani spisi za mladino II. zvezek	—	1'50
Gregorčičeva Marica, »Otroški oder«, Igrice za mladino otroških vrtec in ljudske šole	1'50	—
Hauri Viljem, Pravljice za mladino	—	1'20
Hoffmann - Funtek, Bog pomaga. Povest	—	—80
Hoffmann - Funtek, Kar Bog stori vse prav stori. Povest	—	—80
Hoffmann - Funtek, Kako vzgaja vsoda. Povest	—	—80
Hoffmann - Funtek, Peter Prostak. Povest	—	—80
Kapitan Žar ali Kleč v Tilhem morju. Povest	—	1'20
Kipling R., Džungla, (The jungle book). S slikami	2-1	3-1
Kosi Anton, Sto narodnih legend	—	1'20
Malavašič, Oče naš. Povest	1'50	1'70
Marryat, kapitan Frederick, Morski razbojnik	2'50	3'70
Milčinski Fr., Pravljice. S 40 slikami	—	4-1
Mišjakov Julček, Spisi. I. zvezek. S slikami	—	1'50
Mišjakov Julček, Spisi. II. zvezek. S slikami	—	1'50
Mišjakov Julček, Spisi. III. zvezek. S slikami	—	1'50
Na divjem zapadu. Tri povesti iz življenja Indijancev.	—	1'20
Rapé A., Dane. Povest za mladino	—	1-1
Rapé A., Mladini I. zvezek. S slikami	—	1'50
Rapé A., Mladini II. zvezek. S slikami	—	1'50
Rapé A., Mladini III. zvezek. S slikami	—	1'50
Ribičič, Kraljestvo čebel	—	—80
Šmid Kristof, Spisi I.—XV. zv.	8'70	11'70
Šmid Kristof, Roza Jelodvorska	—	2-1
Spillmannova povesti I.—XIX. zv.	9'60	13'40
Trošt Ivo, Na rakovo nogo. Povest	—	—80
Verne Jules, Pet tednov v zrakoplovu	—	3'80

Slikanice.

A—B—C v podobah s pesmicami	—	1'60
Blažek in Tomažek	—	1'60
Hitra vožnja po železnici	1'60	—
Hrošči in žuželke v podobah	—80	—
Kaj pripoveduje čarovnica	1'20	2'40
Knjiga za slikanje dopisnic:	—	—
1. Mladi umetniki	1-1	—
2. Otroški vrtec	1-1	—
3. Za kratek čas	1-1	—
4. Zaklad za otroke	1-1	—
Lahkih nog naokrog. (Najnovejše.)	—	2'80
Metulji v podobah	—80	—
Modri Janko Vesela knjiga s podobami	—	2'40
Našim malim. Vzgojne slike iz sv. pisma	—90	—
Noetova barka. Živalstvo v podobah	1'50	—
Palčki Poljanci	—	3'60
Pavluša in Nuša — dva škrtata	—	1'60
Pepelka. Pravljica s podobami	—60	—
Planinske cvetke v podobah	—80	—
Podobe iz živalstva	—80	1'50
Radost malih	—40	—
Robinson stari. Povest s podobami za otroke	1'40	—
Slovenski A—B—C v podobah	—80	1'20
Snegulčica. Pravljica	1'20	2'40
Trnjulčica. Pravljica	—70	—
Vesela družica	—80	1'50
Vesela mladina	—90	1'50
V zverinjaku	—40	1'50
Zlata radost	—	6-1
Zoološki atlant	—70	—
Živali naše prijateljice	—	—

Narodna knjigarna v Ljubljani

Najbolj pripravne trpezne in gibljive brzoparilnike

za krmo vseh sestav, **siamoreznice**, mline in **stiskalnice** za sadje in grozdje, **rebljace**, **reporeznice**, **motorje**, **DEERING** kosilnice, **obračalnike** in **grablje** za seno, stroje in pritlikine za sadje in perutninsko rejo, **železne blagajne**, **nagrobne križe**, **peči**, **štedilnike**, **črpalke** za vino, **gnojnice** in **vodo**, **stavnice** potrebščine in vso drugo železnino se dobiva najceneje in najboljše pri znani veletrgovini z železnino in poljedelnimi skimi stroji.

FR. STUPICA V LJUBLJANI

Marije Terezije cesta št. 1.

Zahtevajte cenike in ponudbe! Cene nizke! Zahtevajte cenike in ponudbe!

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

namenja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon

Pod Trančo.

Velika zaloga suhih vencev.

zdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene

Zunanja naročila točno.

Vrtnarija na Tržaški cesti št. 34.

Klobuke cilindre in čepice

Velika zaloga najmodernejših slaničkov.

v najnovejših fasonah in v veliki izbiri

prilagojena

IVAN SOKLIČ.

Prisni Panama-slaničniki od 9 K do 50 K.